

Mål nr.

13482-15

Avdelning 33

Anges vid kontakt med domstolen

Stockholms Stad,
Utbildningsnämnden
Box 22049
104 22 Stockholm

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN

2015 -07- 09
Dnr. 1-8/-7/03/2015

3.2.2-3813/2015

Pysslingen Förskolor och Skolor AB./. Stockholms Stad, Utbildningsnämnden
angående **tillämpning av skollagen**

Ni ska yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 9.

Yttrandet ska vara skriftligt och ha kommit in till förvaltningsrätten **senast den 6 augusti 2015**.

Använd helst bara ett sätt att svara (via antingen vanlig post, e-post eller fax). Adresser finns nedan.

Om Ni har några frågor kan Ni kontakta förvaltningsrätten.

Maria Petersson, Domstolshandläggare
Telefon direkt 08-561 68005

Dok.Id 629036

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		08:00-16:30

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM	
2015 -07- 06	
Målnr:.....	13482-15
Aktbil:.....	9 Avd: 33

Stockholm den 6 juli 2015

Mål nr 13482-15; Pysslingen förskolor och skolor AB ./ Stockholm stad

Som ombud för Pysslingen förskolor och skolor AB (Pysslingen) får jag härmed komplettera överklagandet i rubricerat mål.

1. YRKANDE

Pysslingen yrkar att förvaltningsrätten ska undanröja det överklagade beslutet såsom varande inte lagligen grundat.

Om yrkandet om undanröjande inte bifalls yrkas att det överklagade beslutet ska ändras på så sätt att ansökan bifalles i första hand med förklaring att godkännandet inte är förenat med några villkor såvitt avser antal barn och i andra och sista hand med förklaring att godkännandet gäller 107 platser på sätt som anges i ansökan.

2. GRUNDER

2.1 Undanröjande

Stockholms kommun (Kommunen) har fattat beslut i ett ärende om godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen trots att sökanden redan var godkänd som huvudman för utbildningen vid den aktuella förskoleverksamheten.

Frågan i ärendet hos kommunen var således redan rättskraftigt avgjord och ansökan borde därför ex officio ha avvisats av Kommunen. I den mån beslutet gått utöver vad som redan var avgjort så har Kommunen i motsvarande mån gått utöver sitt uppdrag och sin befogenhet. Beslutet ska således undanröjas även i sådana delar.

2.2 Ändring

Om förvaltningsrätten skulle finna att Kommunen inte borde ha avvisat ansökan så ska ansökan bifallas.

Pysslingen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen vid den aktuella förskolan innebär inte några påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i Stockholms kommun. Det saknas anledning att villkora ett godkännande, vilket Kommunen ex officio kunde och borde ha uppmärksammat och godkännande skulle därför ha meddelats utan inskränkning av antalet barn.

3. BAKGRUND – FÖRSKOLAN GLÄNTAN

Pysslingen driver sedan 1992 förskolan Gläntan på Drivhusvägen 24 i Enskede gård. Dessförinnan drevs samma förskola i kommunal regi.

Förskolan har under lång tid utmärkt sig med utmärkta resultat i olika utvärderingar såsom tillsynsrapporter och brukarenkäter. Vid den senaste tillsynen fann tillsynsmyndigheten, Kommunen, ingenting att anmärka på i den bedrivna verksamheten. Den enda anmärkningen avsåg istället att antalet barn var något fler än vad som var fallet för nio år sedan, då Pysslingen erhöll sitt godkännande som huvudman för förskolan Gläntan. Noterbart är att inte heller detta förhållande föranledde någon kritik såvitt avsåg kvaliteten på utbildningen vid förskolan.

Tillsynen resulterade i två saker. Dels förelade Kommunen Pysslingen att minska antalet barn, dels uppmanade Kommunen Pysslingen att hos Kommunen ansöka om tillstånd för fler barn. Båda åtgärderna var felaktiga. Detta mål gäller den senare, men då frågorna sakligt sett hör nära samman kommer även den förra att kommenteras nedan.

4. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER M.M.

Alltsedan Pysslingen startade förskolan Gläntan 1992 har det varit nödvändigt att ha tillstånd/godkännande enligt vid var tid gällande författningar. Från början fanns bestämmelser om tillstånd i socialtjänstlagen, men 1997 flyttades de till ett nytt 2 a kap. i skollagen (1985:1100). Förskolan blev samtidigt för första gången en angelägenhet för kommunernas utbildningsnämnder och – förvaltningar snarare än deras socialnämnder.

Pysslingens alltjämt gällande tillstånd enligt skollagen framgår av ett beslut daterat den 23 februari 2006, bilaga 1. Noterbart är att tillståndsprcessen vid denna tid följde det regelverk som framgick av SFS 1998:352, bilaga 2.

Senare samma år beslutade riksdagen att införa etableringsfrihet för enskilda förskolor och fritidshem. Kommunen blev därmed skyldig att ge tillstånd till sådana enskilda förskolor och fritidshem som uppfyllde krav på god kvalitet och säkerhet samt skollagens krav i övrigt på motsvarande offentlig verksamhet (Bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:240). De nya reglerna om etableringsfrihet infördes genom SFS 2006:392, bilaga 3.

Genom SFS 2009:337, bilaga 4, förändrades bestämmelserna om tillståndsgivning på nytt. Efter lagändringen gällde att en enskild huvudman skulle godkännas om verksamheten har god kvalitet och säkerhet samt som uppfyllde de krav som angavs i 2 a kap. 3 §. Sistnämnda hänvisning innebar bl.a. att barngrupperna skulle ha en lämplig sammansättning och storlek och att lokalerna skulle vara ändamålsenliga.

Bestämmelserna om godkännande förändrades på nytt då den nuvarande skollagen (2010:800) infördes. Enligt 2 kap. 5 § skollagen gäller numera att en enskild huvudman ska godkännas

om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Noterbart är att barngruppens sammansättning och storlek inte längre nämns, ens hänvisningsvis, i bestämmelsen om godkännande. Just denna fråga är istället en fråga för huvudmannen att bestämma, vilket framgår av 8 kap. 8 § skollagen (2010:800).

8 § Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö

Av övergångsbestämmelser till de ovan nämnda författningarna framgår att äldre tillstånd som det Pysslingen innehar enligt 2 a kap. 13 § skollagen (1985:1100), utan någon ny prövning ska gälla som godkännande också enligt 2 kap. 5 § i den nya skollagen (2010:800). Pysslingen är således redan godkänd som huvudman för förskolan Gläntan enligt 2 kap. 5 § skollagen (2010:800). I denna egenskap har Pysslingen de skyldigheter som följer av nu gällande skollag (2010:800).

Godkännandet gäller tills vidare med mindre det återkallas med stöd av 26 kap. 13 § första stycket¹ skollagen. Där anges följande:

En tillsynsmyndighet får återkalla ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat enligt denna lag om

1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och
2. missförhållandet är allvarligt.

I detta fall är inte fråga om en sådan situation som nämns i 26 kap. 13 § skollagen. På annat sätt än vid tillämpningen av det lagrummet torde inte ett redan meddelat godkännande någonsin kunna komma under förnyad rättslig prövning enligt nuvarande skollag. Trots det har Kommunen först uppmanat Pysslingen att inkomma med en ny ansökan om godkännande och därefter avslagit en sådan ansökan.

5. KOMMUNENS HANDLÄGGNING

Under våren 2015 har Kommunen genomfört en tillsyn av utbildningen vid förskolan Gläntan. Vid tillsynen fann Kommunen ingen annan anledning till kritik än att 103 barn råkade vara inskrivna i förskolan då tillsynen genomfördes. Att detta blev en kritikpunkt motiverades med att det i beslutet från februari 2006 antecknats att verksamheten skulle avse 100 platser.

I anledning av det således noterade barnantalet meddelade Kommunen ett föreläggande enligt 13 kap. 10 § skollagen. I föreläggandet angavs:

Pysslingen förskolor och skolor AB, med organisationsnummer 556035-4309, föreläggs med anledning av:

1. Huvudmannen för förskolan Gläntan ska bedriva sin förskola i enlighet med det godkännande som gäller för verksamheten (2 kap. 5 och 35 §§ skollagen och Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, p. 9.2) *Enligt nuvarande godkännande får förskolan Gläntan inte ha fler än 100 barn inskrivna.*

Huvudmannen ska från och med den 17 augusti 2015 följa gällande godkännande för förskolan.²

¹ Andra stycket gäller inte förskolor.

² Såvitt får förstås menar Kommunen att Pysslingen måste minska antalet inskrivna barn med tre senast den 17 augusti 2015. Pysslingen räknar med att så i och för sig kommer att bli fallet, men ifrågasätter föreläggandet av skäl som väsentligen ligger utanför detta mål, men som översiktligt redovisas nedan.

Av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) framgår att en tillsynsmyndighet får förelägga en enskild huvudman att fullgöra sina skyldigheter i två fall, nämligen om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av

1. de föreskrifter som gäller för verksamheten eller,
2. de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag.

En första fråga är således om utbildningen vid förskolan Gläntan uppvisar sådana brister att den kan sägas strida mot någon föreskrift. Det gör den inte och Kommunen har inte ens påstått något sådant. Det bör noteras att Kommunens riktlinjer inte utgör föreskrifter i lagens mening (jfr 8 kap. 1 § regeringsformen).³

Vad Kommunen således måste ha ansett är att det gällande tillståndet/godkännandet från 2006 innehåller ett villkor i den mening som avses i 26 kap. 10 § skollagen (2010:800). Om och endast om så är fallet har Kommunen haft laglig grund för att förelägga Pysslingen att åtgärda den påstådda bristen.

Före den 1 juli 2006 gällde enligt 2a kap. 14 § i skollagen att "Tillstånd får förenas med villkor av betydelse för kvalitet och säkerhet i verksamheten". Texten försvann i och med SFS 2006:392 (bilaga 3).

I en reservation till utbildningsutskottets betänkande (bet. UbU 2005/06:13, s. 46 f) anges varför en skrivning om villkor inte behövdes och i vilken ordning eventuella brott mot meddelade villkor skulle hanteras:

I nu gällande reglering föreskrivs att tillstånd kan lämnas tillsvidare eller för viss tid och att ett sådant tillstånd får förenas med villkor. Det aktuella förslaget innebär att dessa skrivningar tas bort. Vi anser, liksom Lagrådet har anfört, att något särskilt bemyndigande i dessa avseenden inte behövs. Huvudregeln skall vara att tillståndet löper tillsvidare om det inte av ansökan framkommer annat. Kommunen har även möjlighet att genom sin tillsyn över den enskilda verksamheten återkalla tillstånd, enligt 2 a kap. 16 §. Ett sådant beslut kan sedan bli föremål för rättslig prövning.⁴

Av förarbetsuttalandet framgår att även om alltså ett villkor (med eller utan uttryckligt lagstöd) gäller för huvudmannens tillstånd/godkännande så innebär inte en avvikelse

³ Kopplingen till föreskrifter är naturlig och återkommer i t.ex. 2 kap. 8 § skollagen (2010:800) där det anges att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

⁴ Reservanternas förslag blev lag och reformen utgör därmed ett av de fall där den socialdemokratiska regeringen 2002-2006 led nederlag på grund av ett skolpolitiskt samarbete mellan de borgerliga allianspartierna och miljöpartiet.

från vad som följer av detta villkor att godkännandet faller eller till att godkännandet kommer under omprövning. En annan sak är att godkännandet kan sättas i fråga i särskilt allvarliga fall, nämligen om huvudmannen inte följer ett föreläggande och "missförhållandet är allvarligt" (26 kap. 13 § skollagen (2010:800)).

Av allmänna förvaltningsrättsliga grundsatser och rena rättssäkerhetsskäl måste givetvis villkor som trots allt uppställs vara otvetydiga både till sitt innehåll och till sin karaktär av villkor.

Mot denna bakgrund kan redan Kommunens åtgärd att rikta ett föreläggande mot Pysslingen ifrågasättas. Men, den fråga som nu, i detta mål, är aktuell är dock en annan.

Fanns det något lagligt utrymme för Kommunen att i maj 2015 initiera en förnyad prövning av Pysslingen som huvudman?

Svaret är nej. Pysslingen var godkänd och lagen anvisar en handlägningsordning för den uppkomna situationen. Att ad hoc och utan lagstöd inleda ett parallellt förfarande enligt lagregler som inte var tillämpliga ingår varken i Kommunens uppdrag som tillsynsmyndighet – eller i uppdraget som godkännande myndighet. Detta utvecklas i avsnitt 6 nedan. I avsnitt 7 utvecklas därefter varför det överklagade beslutet ska ändras vid en annan bedömning av frågan här ovan.

6. VARFÖR KOMMUNEN BORDE HA AVVISAT ANSÖKAN (YRKANDET OM UNDANRÖJANDE)

Det överklagade beslutet har fattats med stöd av 2 kap. 5 § skollagen (2010:800). Detta lagrum måste vara utgångspunkten för det fortsatta resonemanget. Vidare måste, som redovisats ovan, beaktas att det äldre tillståndet/godkännandet ska betraktas som ett beslut enligt just 2 kap. 5 § skollagen.

Ett godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen avser huvudmannens lämplighet och förmåga att bedriva utbildning vid en förskola i enlighet med de föreskrifter som gäller. En i och för sig lämplig huvudman får bara nekas godkännande om utbildningen långsiktigt innebär påtagliga negativa följder för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Vad Kommunen ska pröva i ett ärende enligt 2 kap. 5 § skollagen är således Huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten och de långsiktiga följderna för barnen i Kommunens egna förskolor. Om något brister i huvudmannens förutsättningar kan det finnas anledning att förena godkännandet med villkor.

Eventuellt uppställda villkor måste dock vara förenliga med skollagens bestämmelser och får under inga villkor sätta lagen eller andra föreskrifter ur spel.

Efter ett godkännande åligger det huvudmannen att självständigt fatta de beslut och vidta de åtgärder som behövs för att uppfylla de krav som gäller för verksamheten. Huvudmannen är således inte operativt underställd den kommun där verksamheten bedrivs.

Kommunens uppgift är att betala ut bidrag enligt gällande regelverk och att ha tillsyn över utbildningen. Det åligger inte Kommunen att genom upprepade beslut enligt 2 kap. 5 § skollagen (2010:800) eller på annat sätt detaljstyra hur verksamheten bedrivs.

Pysslingen utgår från att Kommunen inte ifrågasätter Pysslingens förutsättningar att bedriva förskoleverksamhet och att det inte påstås att tre ytterligare barn på Gläntan skulle medföra "påtagliga negativa följder på lång sikt" för Kommunens egen förskoleverksamhet. Pysslingen uppfattar inte heller att dess alltså gällande tillstånd/godkännande är förenat med några rättsligt bindande villkor.

6.1 Särskilt om 8 kap. 8 § skollagen – tolkning 1

I 8 kap. 8 § skollagen (2010:800) anges vidare uttryckligen att det är *huvudmannen*, inte tillsynsmyndigheten, som ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

Varken Kommunens kompetens som tillståndsgivare eller dess tillsynsansvar ger stöd för en ordning som i praktiken betyder att Kommunen, *istället för huvudmannen*, bestämmer hur stora barngrupper det ska vara på en viss förskola.

Vad Kommunen ska tillse är att effekten av Huvudmannens beslut, t.ex. enligt 8 kap. 8 §, inte blir sådan att verksamheten inte längre uppfyller de krav som följer av föreskrifter eller meddelade villkor. Om Kommunen anser att så är fallet får Kommunen meddela de tillsynsförelägganden Kommunen anser är lämpliga. De kan i sin tur bli föremål för en rättslig prövning – om huvudmannens underlåtenhet att följa föreläggandet bedöms vara ett så allvarligt missförhållande att Kommunen återkallar godkännandet. Utöver tillsynsansvaret saknar Kommunen befogenhet och uppdrag att styra Pysslingens verksamhet.

6.2 Slutsats i denna del

Kommunen har uppmanat Pysslingen till en meningslös åtgärd alternativt tagit sig rätten att ompröva ett redan fattat beslut. Det skedde i en fråga – barngruppernas

storlek – som Kommunen, enligt en uttrycklig kompetensfördelningsregel, inte har någon befogenhet att bestämma över. Detta följer direkt av lag och är inte beroende av Kommunens bedömning i det enskilda fallet. Kommunen borde ha insett detta och informerat Pysslingen om att dess ansökan var onödig. Ansökan skulle därvid ha avvisats.

Genom att istället besluta hur många barn Pysslingen får ha på förskolan Gläntan har Kommunen genom sin ad hoc tillskapade handlägningsordning skapat ett sken av att Pysslingen som huvudman vore underkastad villkor som i praktiken gör 8 kap. 8 § skollagen irrelevant. Kommunen har gått utöver sitt uppdrag och sin befogenhet.

7. VARFÖR KOMMUNEN I ANNAT FALL BORDE HA BIFALLIT ANSÖKAN (YRKANDET OM ÄNDRING)

Om – mot förmodan – det finns en laglig möjlighet för Kommunen att på nytt ta upp Pysslingens huvudmannaskap till förnyad prövning finns anledning att istället överpröva beslutet i sak.

Om det inte brister i formalia, så är beslutet materiellt sett felaktigt och ska ändras.

7.1 Allmänt om Kommunens beslut i sak

Det överklagade beslutet, bilaga 5, innehåller förutom själva beslutet fem rubriker. Under rubriken "Grund för beslutet" redovisas vissa rättsliga utgångspunkter och under rubriken "Utredning, bedömning och förslag till beslut" redovisas bl.a. vad som får uppfattas som Kommunens beslutsskäl.

7.1.1 "Vistelseyta per barn"

I skälen hänför sig Kommunen till ett enda sakförhållande/omständighet nämligen vad som i beslutet benämns "vistelseyta per barn" eller bara "vistelseyta" (bilaga 5, s. 3 st. 2–4).

Kommunens utgångspunkt kan te sig självklar, men är i själva verket djupt kontroversiell. Naturligtvis finns det i en viss lokal alltid en gräns för hur många barn som får plats med bibehållen kvalitet, men att ange ett exakt mått en gång för alla låter sig helt enkelt inte göras. Gränsen måste variera från tid till annan alltefter hur förutsättningarna i övrigt förändras. Det är också av detta skäl som det i 8 kap. 8 § skollagen anges att det är huvudmannen som har att se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek. Om huvudmannen brister i sitt åtagande kan det få negativa effekter på kvaliteten. Lösningen är dock inte att på förhand ange en exakt gräns för hur stora barngrupper som får finnas. Eventuella brister får hanteras i

tillsynen, d.v.s. som lagstiftaren förutsatte t.ex. i 2006 års lagstiftningsärende (jfr citat ovan).

Kommunens resonemang om vistelseyta utgår från att miljöförvaltningen rekommenderar minst 7,5 kvm vistelseyta per barn. Detta är en sanning med modifikation. Det finns inget politiskt beslut om en sådan rekommendation hos miljöförvaltningen i Stockholm. Däremot har tjänstemän vid miljöförvaltningen för vana att hänvisa till det nämnda måttet. Noterbart är dock att, åtminstone då Pysslingen ställde frågan, en sådan tjänsteman också upplyste om att måttet härrör ur ett sedan länge upphävt och obsolet allmänt råd från Socialstyrelsen 1989.⁵ Varken begreppet "vistelseyta per barn" eller något motsvarande exakt mått förekommer i Skolverkets allmänna råd efter 1989. Även detta kände berörda tjänstemän på miljöförvaltningen till. Det finns inga föreskrifter som anger något bindande mått på vistelseyta per barn eller motsvarande.

Om Kommunen i sin tillsyn hade hittat brister i Gläntans verksamhet hade Kommunen kunnat angripa dessa med t.ex. ett föreläggande. Kommunen fann inga sådana brister i den senaste tillsynen. Frågan om vistelseyta per barn har inte med verksamheten som sådan att göra. Den är i denna mening helt abstrakt och bara kopplad till en upplysning (inte ett villkor) i beslutet 2006.

7.1.2 Kommunens dubbla standard

Ytterligare ett förhållande visar det ohållbara i Kommunens ensidiga resonemang om "vistelseyta per barn". Kommunen lever nämligen inte som den lär.

Socialstyrelsens gamla allmänna råd är relativt oproblematiskt så länge det betraktas som en tumregel. Pysslingen har för egen del under många år haft en likartad tumregel och planerat sina nybyggda förskolor så att där ska finnas totalt 10 kvm (ung. BTA) per barn. Felet uppstår om tumregeln börjar betraktas som bindande föreskrift. Detta inser även Kommunen vilket visar sig då man betraktar hur Kommunens egna byggnormer för förskolor utvecklats de senaste åren.

I oktober 2013 beslutade kommunfullmäktige om gemensamma riktlinjer för hyressättning för stadens förskolor. Av beslutsunderlaget framgår bl.a. att staden därvid också godtog en sänkning av en tidigare byggnorm som angav att Kommunens nyproducerade förskolor borde skulle hålla minst samma ytmässiga standard som Pysslingens, d.v.s. 10 kvm per barn. I de nya riktlinjerna övergavs

⁵ Allmänna råd är som bekant inte föreskrifter.

denna norm beträffande nybyggnation i s.k. A-lägen, bilaga 6. Skälet var rent ekonomiskt.

Staden har vid tidigare prövningar av hyresavtal i ekonomiutskottet lagt en maxgräns på lokalkostnad om ca 30 000 kr/barn/år. Med detta som riktlinje bör således förskolelokaler i A-lägena byggas yteffektivt med en yta på ca 8,5 kvm/plats. I dagsläget utgör ca 10 kvm/barn ett normalt nyckeltal för lokalnyttjande. Det finns dock goda exempel på effektivt lokalnyttjande i nya förskolor. Ett sådant finns i kv Knoppen 15 på Fleminggatan på Kungsholmen, där lokalen bedöms kunna användas med en yteffektivitet om 7,7 kvm per barn.

(Bilaga 6, s. 15 f)

Det säger sig självt att den i citatet omnämnda förskolan Knoppen inte hade en "vistelseyta" (ung. BTA minus kök, förråd och personalutrymmen) på 7,5 kvm per barn. Ett annat exempel på hur de nya riktlinjerna tillämpas är den förskola som planeras för 144 barn i kvarteret Rosteriet i Liljeholmen, som är ett B-läge enligt Kommunens modell. Där byggs 8,2 kvm per barn, vilket alltså t.o.m. är mindre än den nya normen för A-lägen, bilaga 7.

Pysslingen har även inhämtat uppgifter om ytor och antal barn på några förskolor i kommunal regi i Norra Djurgårdsstaden. Dessa ligger enligt Kommunens modell i s.k. A-läge och beslutet från 2013 (jfr bilaga 6) visar sig ha fått omedelbar effekt.

Förskolan Sandön startade 2013 och har en totalyta som ungefär stämmer med den äldre byggnormen, och därmed en vistelseyta som ungefär motsvarar Gläntans. Sandön saknar dock egen gård, bilaga 8. Förskolan Ekbacken däremot startade 2014 och omfattas tydligen av den nya normen. Den förskolan har en uppskattad vistelseyta på ca 207 kvm fördelat på 40 barn, d.v.s. 5,18 kvm per barn, bilaga 9 (barnantal framgår av bilaga 8).⁶ Med en sådan "verksamhetsyta per barn, skulle Gläntan kunna ta emot 127 barn.

Kommunen har således i sin sakprövning tillämpat en annan bedömningsnorm på Gläntan än Kommunen gör vid prövning av egna verksamheter och lokaler.

7.2 Särskilt om 8 kap. 8 § skollagen – tolkning 2

Ovan har Pysslingen lyft fram bestämmelsen i 8 kap. 8 § skollagen. En korrekt tolkning av den bestämmelsen utesluter redan på formella grunder en sådan ordning som Kommunen försökt tillskapa. Om emellertid förvaltningsrätten inte skulle dela

⁶ Ekbacken (bilaga 9) är inrymd i ett tvåvåningshus på ritningen syns även källare och vind, där ingen förskoleverksamhet bedrivs. I beräkningen av verksamhetsyta har endast kök och personalutrymmen räknats bort från de våningar som används.

denna uppfattning och därför välja att inte undanröja beslutet inställer sig ett par andra frågor.

Kan Kommunen inom ramen för en formenlig prövning enligt 2 kap. 5 § skollagen villkora en huvudmans godkännande på ett sådant sätt att det inte är huvudmannen som beslutar om barngruppernas sammansättning och storlek?

Har Kommunen rätt att inom ramen för samma beslut ålägga en enskild huvudman en högre standard på dennes förskolelokaler än den som Kommunen tillämpar beträffande motsvarande kommunala verksamhet.

Svaret på båda frågorna är nej. Om 8 kap. 8 § skollagen inte helt hindrar Kommunen från att operativt (till skillnad från tillsyn) lägga sig i barngruppernas storlekar, så kan denna möjlighet inte gå så långt att 8 kap. 8 § skollagen i praktiken sätts ur spel.

Kommunen kan inte heller, tvärt emot vad som anges för huvudmannens eget ansvar enligt 8 kap. 8 § skollagen, ha rätt att besluta om barnantal och gruppstorlek med utgångspunkt i abstrakta normer, snarare än i de praktiska förutsättningarna vid varje given tidpunkt. Skolverkets allmänna råd anger hur det är tänkt att fungera, [bilaga 10](#).⁷

7.3 Slutsatser i denna del

Ovan har redovisats varför frågan om barngruppernas storlek, eller för att använda Kommunens terminologi, verksamhetsyta per barn, inte alls bör utgöra en del av ett beslut enligt 2 kap. 5 § skollagen. Om, mot förmodan, det vore tillåtet att fatta beslut på det sättet så är det uppenbart att Kommunen då, i vart fall, måste iaktta det i all förvaltning grundläggande kravet på saklighet och objektivitet. Lika fall ska behandlas lika och om därför förskolan Ekbacken är stor nog för sina 40 barn så är Gläntan stor nog för i vart fall 107 barn.

Beträffande den rätta tolkningen av 8 kap. 8 § skollagen (2010:800) finns tre alternativ:

1. 8 kap. 8 § är en kompetensfördelningsregel som på formell grund utesluter uppställandet av villkor av det slag Kommunen anser gäller för Gläntan.
2. 8 kap. 8 § innehåller denna kompetensfördelningsregel, men Kommunen kan indirekt, om den i sin tillsyn finner missförhållanden, ingripa om kvaliteten blir lidande p.g.a. för stora barngrupper. Däremot inte om bristen endast existerar

⁷ Bilaga 10 är ett utdrag ur de allmänna råden.

i abstrakt mening och i förhållande till ett otydligt formulerat villkor som meddelats med stöd av sedan länge upphävda författningar.

3. 8 kap. 8 § betyder ingenting alls. Kommunen, inte huvudmannen, bestämmer hur stora barngrupperna får vara.

Alternativ 1 och 2 innebär att Pysslingens yrkande om undanröjande ska bifallas.

Som tidigare påpekats har Kommunen inte funnit några konkreta brister på förskolan Gläntan. Detta ger vid handen att Pysslingen också sköter sitt åtagande enligt 8 kap. 8 § skollagen på ett bra sätt även då barnantalet något överstiger 100. Alternativ 2 leder således också till att Pysslingens ändringsyrkande ska bifallas.

Alternativ 3 har inget med juridik att göra.

8. ÖVRIGT

Som ombud får jag avslutningsvis meddela att jag från och med den 1 augusti 2015 kommer att lämna A1 Advokater för att bedriva advokatverksamhet i Advokatfirman Bex AB. Mina kontaktuppgifter är från nämnda datum följande:

Mattias Bexelius

Advokatfirman Bex AB
Floragatan 13
114 31 Stockholm

Tel: 0723-205 205

Epost: bex@advokatbex.se

Min fullmakt i detta ärende har utformats i syfte att inte nödvändiggöra någon förnyad fullmakt i samband med byråbytet.

Som ovan

Mattias Bexelius

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

exp 060227/13

BESLUT enligt delegation

Bilaga 1

H11ab
9

Beslut av skola/avdelning/enhet

Beslutsdatum

Dnr

Förvaltningsavd / Enh Enskilt driven/fristående verks

2006-02-23

06-453/489:1

Beslutet delges Pysslingen förskolor och skolor AB - Pysslingförskolan Gläntan
Eva Sifersson
Sveavägen 64, 5 tr
111 34 Stockholm

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM

2015-07-06

Ärende

Tillstånd för enskilt driven verksamhet - Pysslingförskolan Gläntan - Utökning

Målnr: 13482-15

Aktbil: 33

Avd: 33

Bakgrund Förslag till beslut Beslut

BAKGRUND

Pysslingförskolan Gläntan har inkommit med en ansökan om att utöka sin verksamhet med fyra platser till att omfatta totalt 100 platser på adress Drivhusvägen 24 i Stockholm. Kontakt har tagits med brand- och miljöförvaltningen. Områdesansvarig handläggare tillstyrker ansökan.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utbildningsförvaltningen föreslår att ansökan beviljas.

BESLUT

Pysslingförskolan Gläntans ansökan om att utöka sin verksamhet med fyra platser till att omfatta totalt 100 platser på adress Drivhusvägen 24 i Stockholm, beviljas. Byte av verksamhetsledare / förskolechef skall alltid anmälas till Utbildningsförvaltningen

Anordnaren är skyldig att följa Stockholms stads riktlinjer för enskilt driven verksamhet.

Beslut kan överklagas till Länsrätten. Hur det går till framgår av bifogad blankett.

På utbildningsnämndens vägnar enligt delegation, ärendegrupp 007

Rektor/avdelnings-/enhetschef

Per Thorslund

Namnförtydligande

Delegationsbeslut delges registrator

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM	
2015 -07- 06	
Målnr:.....	13482-15
Aktbil:.....	Avd:..... 33

bilaga 2
hlla b 9

Bilaga 2

Svensk författningssamling

Lag om ändring i skollagen (1985:1100);

SFS 1998:352

Utkom från trycket
den 12 juni 1998

utfärdad den 4 juni 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 2 a kap. 2, 4, 7, 9, 10 och 13 §§ skollagen (1985:1100)² skall ha följande lydelse.

2 a kap.

2 § Förskoleverksamheten bedrivs i form av förskola, familjedaghem och kompletterande förskoleverksamhet (öppen förskola).

Skolbarnsomsorgen bedrivs i form av fritidshem och familjedaghem. För barn mellan tio och tolv år kan skolbarnsomsorgen även bedrivas i form av öppen fritidsverksamhet. Skolbarnsomsorgen skall ta emot barn under den del av dagen då de inte vistas i skolan och under lov.

4 § Om ett barn vårdas på sjukhus eller i någon annan institution, skall huvudmannen för institutionen sörja för att barnet får tillfälle att delta i verksamhet som motsvarar den som erbjuds i förskola eller fritidshem.

7 § När vårdnadshavaren har anmält behov av plats inom förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen, skall kommunen erbjuda plats utan oskäligt dröjsmål.

Kommunen kan fullgöra sin skyldighet enligt 6 § också genom att utan oskäligt dröjsmål hänvisa barnet till en motsvarande plats i enskild förskola eller enskilt fritidshem.

Kommunen skall ta skälig hänsyn till vårdnadshavarens önskemål om omsorgsform när den erbjuder plats inom förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen enligt första eller andra stycket.

9 § Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling skall anvisas plats i förskola eller fritidshem, om inte barnens behov av sådant stöd tillgodoses på något annat sätt.

Kommunen skall genom uppsökande verksamhet ta reda på vilka barn som behöver anvisas plats enligt första stycket. Kommunen skall verka för att barnen utnyttjar den anvisade platsen och informera föräldrarna om verksamheten och syftet med denna.

¹ Prop. 1997/98:93, bet. 1997/98:UbU16, rskr. 1997/98:270.

² Lagen omtryckt 1997:1212.

SFS 1998:352

Om ett barn efter beslut av en kommun vistas i familjehem eller i hem för vård eller boende i en annan kommun, har den kommun som beslutat om vistelsen ansvaret för det individuellt behovsprövade stöd enligt första stycket som barnet kan behöva. Placeringskommunens ansvar upphör om ärendet överflyttas enligt 72 § socialtjänstlagen (1980:620).

10 § För plats i förskola, fritidshem och familjedaghem som kommunen anordnar får skäligen avgifter tas ut enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader.

För sådana platser i förskola som avses i 9 § får avgift tas ut endast till den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

13 § Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill driva en förskola eller ett fritidshem skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten skall bedrivas. Ett sådant tillstånd meddelas tillsvidare eller för viss tid.

Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal enligt 5 § andra stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1998.

På regeringens vägnar

YLVA JOHANSSON

Gudmund Toijer
(Utbildningsdepartementet)

2015-07-06

Målnr:

Bilaga 3

Avd:

klab
9

Svensk författningssamling

SFS 2006:392

Utkom från trycket
den 31 maj 2006

Lag om ändring i skollagen (1985:1100);

utfärdad den 18 maj 2006.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 2 a kap. 13, 14 och 17 §§ skollagen (1985:1100)² skall ha följande lydelse.

2 a kap.

13 §³ Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som yrkesmässigt vill driva en förskola eller ett fritidshem skall ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten skall bedrivas.

Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen genom avtal enligt 5 § andra stycket har överlämnat till en enskild att utföra.

14 §⁴ Tillstånd att bedriva sådan verksamhet som avses i 13 § skall beviljas om verksamheten uppfyller

1. kraven på god kvalitet och säkerhet, och
2. de krav som anges i 3 §.

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, skall nytt tillstånd sökas.

17 § Kommunen skall lämna bidrag till sådan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg som

1. fått tillstånd enligt 14 §, och
2. är öppen för alla barn som har rätt till motsvarande offentliga verksamhet enligt 6, 6 a, 6 b och 9 §§, med undantag dels för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den enskilda verksamheten, dels för fall där kommunen medger undantag med anledning av verksamhetens särskilda karaktär.

Kommunen är inte skyldig att lämna bidrag om verksamheten innebär påtagliga negativa följder för motsvarande verksamhet i kommunen eller om den enskilda verksamheten tar ut avgifter som är oskäligt höga.

Bidraget skall lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet. Om ett barn har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att

¹ Bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:240.

² Lagen omtryckt 1997:1212.

³ Senaste lydelse 1998:352.

⁴ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

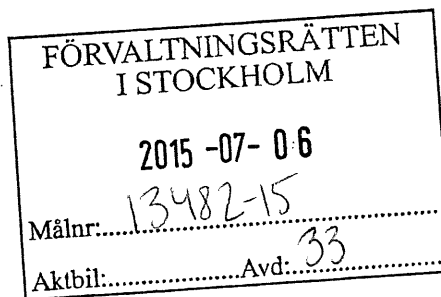
Kommunen kan lämna bidrag till annan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006. För beslut som fattas före denna tidpunkt skall äldre bestämmelser alltjämt tillämpas.

På regeringens vägnar

LENA HALLENGREN

Nils Cederstierna
(Utbildnings- och
kulturdepartementet)

Bilaga 4

Alab

Svensk författningssamling

SFS 2009:337

Utkom från trycket
den 12 maj 2009

Lag om ändring i skollagen (1985:1100);

utfärdad den 29 april 2009.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)²
dels att 2 a kap. 14 § ska upphöra att gälla,
dels att nuvarande 2 a kap. 17 a § ska betecknas 2 a kap. 17 b §,
dels att 1 kap. 1 och 2 b §§, 2 a kap. 1, 2, 8 a, 10, 13, 15–17, 19 och 20 §§
ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 2 a kap. 12 a och
17 a §§, av följande lydelse.

1 kap.

1 §³ För barn och ungdomar anordnar det allmänna utbildning i form av förskoleklass, grundskola och gymnasieskola samt vissa motsvarande skolformer, nämligen särskola, specialskola och sameskola.

Förskoleklassen, grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan och sameskolan bildar *det offentliga skolväsendet för barn och ungdom*. Dessutom finns särskilda utbildningsformer som anordnas av det allmänna för dem som till följd av sjukdom eller av annat skäl inte kan delta i skolarbetet inom det offentliga skolväsendet.

Det allmänna anordnar också pedagogisk verksamhet i form av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. För dessa verksamheter gäller i denna lag endast 1 kap. 2 a, 2 b och 15 §§, 2 a kap., 14 a kap. samt 15 kap. 5 och 11 §§.

2 b §⁴ Bestämmelser om skyldighet för huvudmannen för förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem eller skola att i vissa fall utfärda intyg om barns frånvaro finns i 20 kap. 9 b § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

¹ Prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220.

² Lagen omtryckt 1997:1212.

³ Senaste lydelse 2008:571.

⁴ Senaste lydelse 2008:317.

2 a kap.

1 § Hemkommunen svarar för att barn som är bosatta i Sverige erbjuds förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Verksamheterna kan också anordnas av enskilda.

Förskoleverksamheten avser barn som inte går i skolan.

Skolbarnsomsorgen avser barn till och med tolv års ålder som går i skolan.

2 §⁵ Förskoleverksamheten bedrivs i form av förskola, pedagogisk omsorg och öppen förskola.

Skolbarnsomsorgen bedrivs i form av fritidshem och pedagogisk omsorg. För barn mellan tio och tolv år kan skolbarnsomsorgen även bedrivas i form av öppen fritidsverksamhet. Skolbarnsomsorgen ska ta emot barn under den del av dagen då de inte vistas i skolan och under lov.

8 a §⁶ Barn ska erbjudas plats i förskola från och med höstterminen det år då de fyller fyra år. Förskolan ska omfatta minst 525 timmar om året.

10 §⁷ För plats i förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg som kommunen anordnar får skäliga avgifter tas ut enligt grunder som kommunen bestämmer.

För sådana platser i förskola som avses i 8 a och 9 §§ får avgift tas ut endast till den del verksamheten överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

12 a § En kommun ska i sin förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg ta emot ett barn från en annan kommun om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets förhållanden. Innan kommunen fattar beslut om att ta emot ett sådant barn, ska den inhämta yttrande från barnets hemkommun, om det inte bedöms som onödigt.

En kommun får även i andra fall i sin förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg ta emot ett barn från en annan kommun.

En kommun som i sin förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg har tagit emot ett barn från en annan kommun har rätt till ersättning av barnets hemkommun. I sådana fall som avses i första stycket har den mottagande kommunen rätt till ersättning för sina kostnader. I andra fall ska ersättningen bestämmas efter samma grunder som barnets hemkommun tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen, om inte de berörda kommunerna kommer överens om något annat.

13 §⁸ Förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i form av förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg som bedrivs av ett bolag, en förening, ett registrerat trossamfund, en stiftelse eller en enskild individ ska efter ansökan godkännas av den kommun där verksamheten bedrivs, om verksamheten har god kvalitet och säkerhet samt uppfyller de krav som anges i 3 §.

⁵ Senaste lydelse 1998:352.

⁶ Senaste lydelse 2000:1375. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

⁷ Senaste lydelse 2000:1375.

⁸ Senaste lydelse 2006:392.

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, ska beslutet om godkännande upphävas.

15 § Verksamhet som har godkänts enligt 13 § står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

16 §⁹ Om det föreligger något missförhållande i sådan verksamhet som har godkänts enligt 13 §, ska kommunen förelägga huvudmannen att avhjälpa missförhållandet.

Om missförhållandet är allvarligt och kommunens föreläggande inte följs, får kommunen återkalla godkännandet.

Ett godkännande ska återkallas om huvudmannen inte iakttar sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg och bristerna inte avhjälps efter påpekande för huvudmannen.

17 §¹⁰ Den kommun där verksamhet som har godkänts enligt 13 § bedrivs ska besluta att huvudmannen har rätt till bidrag om

1. verksamheten är öppen för alla barn som ska erbjudas motsvarande offentlig verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§, med undantag för barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den enskilda verksamheten,

2. påtagliga negativa följder inte uppstår för motsvarande verksamhet i kommunen, och

3. avgifterna inte är oskäligt höga.

Kommunen får besluta att en huvudman har rätt till bidrag trots att villkoret i första stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns skäl med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär.

Om godkännandet återkallas, eller övriga villkor enligt första stycket inte längre är uppfyllda, ska rätten till bidrag återkallas.

17 a §¹¹ Barnets hemkommun ska lämna bidrag till en huvudman som har rätt till bidrag enligt 17 §.

Bidraget ska bestämmas med hänsyn till barnets behov och huvudmannens åtagande efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen. Hemkommunen är bara skyldig att lämna bidrag i den omfattning som den är skyldig att erbjuda motsvarande offentliga verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§.

Hemkommunen är inte skyldig att lämna bidrag för samma barn till fler än två huvudmän. Har ett barn ett omfattande behov av särskilt stöd är hemkommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för hemkommunen.

⁹ Senaste lydelse 2000:875.

¹⁰ Senaste lydelse 2006:1447.

¹¹ Senaste lydelse 2006:1447.

När barn tas emot i enskild pedagogisk omsorg, där deras vårdnadshavare arbetar, får bidrag inte lämnas för fler sådana barn än det antal andra barn som har tagits emot.

Kommunen kan lämna bidrag till annan huvudman för enskild förskoleverksamhet eller enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör bestämmas på det sätt som anges i andra stycket.

19 § Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 13 §, om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 § och om rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 17 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 § och om återkallande av rätt till bidrag enligt 17 § samt domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

20 §¹² Kommunen ska informera om den förskoleverksamhet och den skolbarnsomsorg som kommunen anordnar samt om motsvarande enskild verksamhet som kommunen har godkänt. Informationen ska även avse möjligheten att driva enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg med bidrag enligt 17 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

2. Ett tillstånd att driva en enskild förskola eller ett enskilt fritidshem enligt 2 a kap. 13 § i dess lydelse före den 1 juli 2009 ska, om tillståndet gäller vid ikraftträdandet, anses som ett godkännande enligt 2 a kap. 13 § i dess nya lydelse. Ett tidsbegränsat tillstånd gäller som ett godkännande för den återstående giltighetstiden.

3. Den som driver en enskild förskola eller ett enskilt fritidshem och vid ikraftträdandet får bidrag med stöd av 2 a kap. 17 § första stycket i dess lydelse före den 1 juli 2009, har rätt till bidrag utan prövning enligt 2 a kap. 17 § första stycket i dess nya lydelse.

4. Om ett enskilt familjedaghem, som vid ikraftträdandet får bidrag för barn som tas om hand av sin egen vårdnadshavare, godkänns och förklaras ha rätt till bidrag enligt de nya bestämmelserna, ska det nya 2 a kap. 17 a § fjärde stycket inte tillämpas före den 1 juli 2011.

På regeringens vägnar

JAN BJÖRKLUND

Claes Mårtensson
(Utbildningsdepartementet)

Handläggare
Ann-Britt Löfdahl

Till Pysslingen Förskolor och

skolor AB

Förskolan Gräntan

Drivhusvägen 24 I STOCKHOLM

120 48 Enskede Gård

FÖRVALTNINGSRÄTTEN	
I STOCKHOLM	
2015 -07- 06	
Målnr: 13482-15	
Aktbil:	Avd: 33

**Beslut gällande ansökan om tillfälligt utökat
platsantal i fristående förskola.
Utbildningsnämndens delegationsordning 101.**

1. I enlighet med 2 kap 5 § skollagen avslås ansökan från Pysslingen Förskolor och Skolor AB, org.nr 556035-4309 om att permanent få utöka platsantalet med 7 platser från 100 till 107 från och med 26 mars 2015 på adress Drivhusvägen 24, 120 48 Enskede Gård, med hänvisning till att lokalerna inte har den storlek och ändamålsenlighet som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas och att lokalerna inte kan tillgodose barnens behov av en trygg omsorg i god miljö med ett utökat antal platser (2 kap 35§ och 8 kap 2 och 8 §§ skollagen).

Beslutet kan överklagas enligt bifogad blankett.

Stefan Larsson Lindmark
Enhetschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på enheten för förskolesamordning.

Bakgrund

Förskolan Gläntan, Pysslingen Förskolor och Skolor AB med organisationsnummer 556035-4309 har från och med den 23 februari 2006 godkännande att bedriva förskola på adress Drivhusvägen 24 120 48 Enskede Gård i Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämndsområde.

Aktuell ansökan

Huvudmannen har den 7 april inkommit med en ansökan om förändring. Huvudmannen ansöker om att permanent få utöka platsantalet på förskolan Gläntan från 100 till 107 platser från och med 26 mars 2015.

Grund för beslut

Ett godkännande att bedriva förskola enligt skollagen ska lämnas om godkännande myndighet bedömer att den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för barnen (2 kap. 5 och 35 §§ samt 8 kap.2 och 8 §§ skollagen).

När det gäller lokaler för en förskola provas lokalerna lämplighet mot bestämmelserna i 2 kap. 35 §, 8 kap 2 och 8 §§ skollagen. Dessa bestämmelser anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas och att barn ska erbjudas en trygg omsorg i en god miljö.

Lokaler och utrustning ska tillsammans med andra faktorer möjliggöra att barn ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap 3 § skollagen).

Enligt Stockholms stads riktlinjer samt Skolverkets allmänna råd om förskola (SKOLFS 2013:179) ska lokalerna ge möjligt till både utveckling och lärande samt vila och lugna aktiviteter. Vidare att lokalerna har hög grad av tillgänglighet och säkerhet och erbjuda varje enskilt barn en rimlig yta.

Utredning, bedömning och förslag till beslut

Till ansökan finns bifogad en ritning där sökande uppger att lokalytan avsedd för verksamheten är 658 kvm.

På ritningen är 11 barntoaletter markerade.

I barnytan ingår inte tillagningskök, personalutrymmen, förråd eller trapphus.

Enligt informationen som lämnats på den bifogade ritningen i ansökan har barnen tillgång till 6,58 kvm vistelseyta per barn vid 100 platser.

En utökning med ytterligare sju platser skulle medföra att den tillgängliga vistelseytan blir 6,14 kvm per plats.

Underlagen som lämnats visar att förskolans lokaler, enligt miljöförvaltningens rekommendationen om minst 7,5 kvm vistelseyta per barn, är små i förhållande till nuvarande antal platser.

Förvaltningen anser därför att förskolans förutsättningar inte är sådana att en ökning av antalet platser från 100 till 107 är möjlig.

Utbildningsförvaltningen konstaterade vid genomförd inspektion den 25 mars 2015 (3.3.1-3170/2015) att förskolan Gläntan hade överträtt sitt godkännande om 100 platser och har vid tillsynen av förskolan 103 barn inskrivna.

Huvudmannen för förskolan Gläntan Pysslingen Förskolor och Skolor AB med organisationsnummer 556035-4309 erhöll därmed ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800)

Enligt stadens registreringssystem Bosko har förskolan 105 placerade barn den 22 april 2015, utan att bifall om utökning medgivits.

Förskolan ska reglera platsantalet till det antal som anges i senast beviljade beslut 06-453/489:1 som anger att "verksamheten ska omfatta totalt 100 platser" senast 17 augusti 2015.

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § och 3 kap. 3 § skollagen). Vidare

ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Barnen ska även i övrigt erbjudas en god miljö (8 kap. 2 och 8 §§ skollagen).

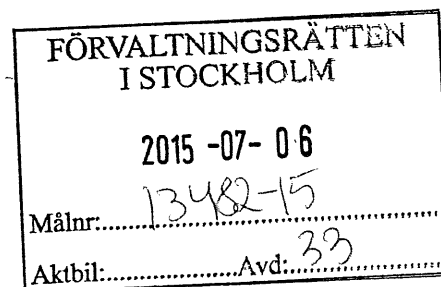
Lokalerna har inte den storlek och ändamålsenlighet som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas och lokalerna kan inte tillgodose barnens behov av en trygg omsorg i god miljö med ett utökat antal platser (2 kap 35§ och 8 kap 2 och 8 §§ skollagen).

Sammantaget anser förvaltningen att sökandens lokaler inte har den storlek och ändamålsenlighet som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas och tillgodose barnens behov av en trygg omsorg i en god miljö för mer än maximalt 100 platser enligt nu gällande godkännande.

Med hänvisning till vad som framförts ovan avslås ansökan om ett utökat antal platser på Förskolan Gläntan, Drivhusvägen 24 Enskede Gård.

Utlåtande 2013: RI (Dnr 023-92/2013)

**Gemensamma principer för hyressättning av Stockholms
stads förskolor hos AB Svenska Bostäder, AB
Stockholmshem och AB Familjebostäder**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Gemensamma principer för hyressättning av Stockholms stads förskolor
hos AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem
godkänns.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Stadens tre bostadsbolag, AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder har ett stort antal förskolor och ett fritidshem som hyresgäster i sina fastighetsbestånd. Av dessa förskolor är ca 50 stycken upplåtna med hyresavtal utifrån en överenskommelse mellan Stockholms stad genom Drätselnämnden och de allmännyttiga bostadsbolagen, som träffades 1992. Denna överenskommelse gäller fortfarande och har under åren medfört diskussioner då dessa avtal ger en icke marknadsmässig, lägre hyra, jämfört med motsvarande förskolelokaler som hyrs av staden eller privata förskolor.

Den 1 januari 2011 trädde en ny lag i kraft, vilken innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bl.a. att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Lokaler, bl.a. förskolor, som upplåtes

enligt överenskommelsen från år 1992, avviker från bolagens övriga lokalhyresavtal och den övriga marknaden.

I kommunfullmäktiges budget för år 2013 med inriktning för 2014-2015 har stadens tre bostadsbolag därför fått i uppdrag att gemensamt säga upp självkostnadsavtalet från år 1992 och ta fram principer för hyressättning av befintliga förskolor och förskolor i nyproduktion.

Utifrån detta uppdrag har bostadsbolagen inkommit med en gemensam uppsägning av överenskommelsen fr.o.m. 1 oktober 2013 till stadsledningskontoret. Bostadsbolagen säger gemensamt upp 1992 års överenskommelse till upphörande per den 30 september 2013.

Tillsammans med stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har bolagen tagit fram förslag till gemensamma principer för hyressättning vid revidering av självkostnadsavtalen samt vid etablering av förskolor i nyproduktion.

De förskolor, som tidigare haft hyresavtal enligt 1992 års överenskommelse, har inventerats och givits en kvalitetsklassificering från 1-3 inför föreslagna hyressättning. Kvalitetsklassen baseras på en bedömning av standard och skick.

De nu föreslagna principerna innebär en höjning av hyresnivån för de förskolor som idag har ett avtal utifrån överenskommelsen. Förslaget innebär en höjning av hyrorna i innerstaden om ca 6,3 mnkr, närförort 2,1 mnkr men en minskning av hyrorna i ytterstaden om 285 000 kr.

De nya principerna för förskolehyror föreslås införas successivt genom omförhandling av respektive avtal när dessa löper ut. Den ökade hyresnivån som blir aktuell vid omförhandling, kan ge förutsättningar att renovera lokalerna i samband med att det nya avtalet träder i kraft. Intrappling föreslås ske med en rabattering så att infasningen av de nya hyrorna sker med 1/3 av hyreshöjningen per år. Hyresökningen kommer därmed successivt genomföras ända fram till år 2019.

Beredning

Ärendet har beretts av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder och remitterats till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB anser att de föreslagna principerna för hyressättning av förskolor i befintligt bestånd och i nyproduktion, uppfyller ändamålen att ge mer rättvisa och konkurrensneutrala

förutsättningar för förskoleverksamheter i Stockholm. Hyressättningen kommer härmed fortsättningsvis överensstämja bättre med marknadens och innebära att lagens krav på affärsmässighet uppfylls.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att principförslaget och uppsägning av "självkostnadsavtalen" ger förutsättningar att successivt göra behövliga standardförbättringar i befintliga lokaler.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att lokalinhyrning, med tillhörande kostnader för hyror och verksamhetsanpassning, är långsiktiga processer som inte går att förändra från en månad till en annan.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det är bra att det finns gemensamma principer för hyressättning av förskolelokaler hos de kommunala bostadsbolagen. Förvaltningen upplever att det under senare år har varit svårt att få en enhetlig bild över vad som gäller när förvaltningarna hyr lokaler hos bostadsbolagen.

Mina synpunkter

Stockholm växer i hög takt. Detta skapar ett stort behov av nya förskolor. Det redovisade förslaget till hyressättningsprinciper ger stadens bostadsbolag förutsättningar att bidra med förskolor, exempelvis i bottenplan på bostadshus.

De föreslagna principerna för hyressättning av förskolor i befintligt bestånd och i nyproduktion, uppfyller ändamålen att ge mer rättvisa och konkurrensneutrala förutsättningar för förskoleverksamheter i staden. Genom modellen utgår stadens tre bostadsbolag från gemensamma principer, vilket kommer att förenkla framtida hyresförhandlingar med stadsdelsnämnderna. Principförslaget och uppsägning av självkostnadsavtalen ger också bättre förutsättningar att successivt göra nödvändiga standardförbättringar i befintliga lokaler.

Principen för hyressättning innebär att de tre bostadsbolagen kan ge samma förutsättningar för hyresgästen oavsett hyresvärd samt att det lagliga kravet om affärsmässighet är uppfyllt.

De föreslagna hyresförändringarna för förskolor ska införas successivt genom omförhandling av respektive avtal när dessa löper ut. Den totala höjningen delas upp så att endast 1/3 av höjningen införs per år och kommer vara fullt genomförd år 2019. Genom det får förskolorna en planeringshorisont och en infasning av de genom lag påbjudna höjningarna av bostadsbolagens lokalhyror.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Utformning av förskolelokaler i allmännyttan Stockholm –basstandard
3. Tabell stadsdel hyresobjekt (Självkostnadsavtal)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Delvis bifalla förslag till beslut.
2. Därutöver anföras:

I tjänsteutlåtandet beskrivs vikten av att förskolelokaler i centrala lägen får en hög yteffektivitet. Detta får dock inte innebära att möjligheten att bedriva en kvalitativ verksamhet äventyras på grund av att ytan per plats blir för liten.

Vidare anser vi att de stadsdelsnämnder som får ökade kostnader i och med den nya hyressättningen måste kompenseras så att inte kvaliteten i verksamheten drabbas negativt.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. att delvis bifalla förslag till beslut
2. att anföras följande

I underlaget föreslås att förskolelokaler i A-lägen ska byggas yteffektivt vilket kan vara en god utgångspunkt. Vi menar dock att det inte får betyda att priset avgör hur stor yta barnen har att röra sig på. Alla barn har rätt till en god arbetsmiljö, och alla barn, oavsett var de bor, ska ha god tillgång till yta att leka på.

En rimlig utgångspunkt är den tidigare riktlinjen om 10 kvadratmeter per barn även för lokaler som byggs i a-lägen, men att det kan bero på förutsättningar som finns för verksamheten, inte för hur mycket ekonomin tillåter. Det är inte rimligt att barns möjligheter till lek och god arbetsmiljö helt avgörs av de ekonomiska förutsättningarna. Undantag från riktlinjen ska kunna göras som verksamhetens förutsättningar (som exempelvis pedagogik, lokalernas utformning och hur mycket av verksamheten som äger rum utomhus) är sådana att mindre kvadratmeter per barn kan accepteras.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Gemensamma principer för hyressättning av Stockholms stads förskolor hos AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem godkänns.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

ÄRENDET

Stadens tre bostadsbolag, AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder, har ett stort antal förskolor och ett fritidshem som hyresgäster i sina fastighetsbestånd. Dessa lokaler inrymmer ca 150 förskolor i både kommunal och privat regi med totalt ca 58 000 kvm lokalarea.

Av dessa förskolor är ca 50 stycken upplåtna med hyresavtal utifrån en överenskommelse mellan Stockholms stad genom Drätselnämnden och de allmännyttiga bostadsbolagen som träffades år 1992 ("Överenskommelse mellan Stockholms stad och AB Svenska Bostäder med dotterbolag, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder", Dnr 434-319/92). Denna överenskommelse gäller fortfarande och har under åren medfört diskussioner då dessa avtal ger en icke marknadsmässig, lägre hyra, jämfört med motsvarande förskolelokaler som hyrs av staden eller privata förskolor med gängse lokalhyresavtal. Dessa s.k. "självkostnadsavtal" innebär också en ökad administration hos bostadsbolagen genom den annorlunda konstruktionen avseende bl.a. avskrivningar av hyrestillägg.

Den 1 januari 2011 trädde en ny lag i kraft, vilken innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med den nya lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar samt att få den svenska lagstiftningen på området att överensstämma med EU-rättens konkurrensregler. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bl.a. att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Enligt författningskommentarerna innebär affärsmässigheten att *"de ska verka som normala långsiktiga aktörer på bostads- och fastighetsmarknaden"*.

Lokaler, bl.a. förskolor, som upplåtes enligt överenskommelsen från år 1992, avviker från bolagens övriga lokalhyresavtal och den övriga marknaden.

Staden planerar att bygga ca 1 500 lägenheter per år i de allmännyttiga bolagens regi. Därutöver har stadens övriga nämnder som mål att anvisa mark för ytterligare 3 500 lägenheter per år för att möta det bostadsbehov som Stockholms befolkningstillväxt kräver. De nya bostäderna medför ett ökat behov av förskole- och skollokaler. Kommunfullmäktige har i budget för 2013 beslutat om ett så kallat förskoletal som i samband med större projekt anger att stadsdelsnämnderna i sin planering ska utgå från ett riktvärde om 25 nya förskoleplatser per 100 nya lägenheter. Enligt denna bedömning medför

således stadens bolags nyproduktion ett behov om mellan 20-25 nya förskolegrupper per år.

I samband med nyproduktion av bostäder har stadens bostadsbolag, liksom övriga byggherrar, förutsättningar att bidra till nyproduktion av även förskolelokaler. De kan exempelvis etableras i bottenvåningar på större bostadshus eller i direkt anslutning till nya bostadsfastigheter.

Förutsättningarna för att teckna avtal med stadsdelsnämnderna för nya förskolor behöver klargöras och fastställas för att bostadsbolagen ska kunna planera och kalkylera för förskolor i ett tidigt skede i projekten och därmed bidra till att tillgodose behovet av förskolelokaler.

Med detta som bakgrund bör de gamla avtalen, baserade på 1992 års överenskommelse, sägas upp och omförhandlas till motsvarande avtal som övriga förskole- och lokalförhyrningar. Gemensamma riktlinjer för hyressättning i nyproduktion bör också fastställas.

I kommunfullmäktiges budget för år 2013 med inriktning för 2014-2015 har stadens tre bostadsbolag därför fått i uppdrag att;

”gemensamt säga upp självkostnadsavtalet från 1992 för att tillgodose kraven i ”lagen om allmännyttiga bostadsföretag” och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB ta fram principer för hyressättning av dessa befintliga förskolor samt för nyproduktion.”

Utifrån detta uppdrag har stadens tre allmännyttiga bostadsbolag inkommit med en gemensam uppsägning av överenskommelsen fr.o.m. 2013-10-01 till stadsledningskontoret. Tillsammans med stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har bolagen tagit fram förslag till gemensamma principer för hyressättning vid revidering av självkostnadsavtalen samt vid etablering av förskolor i nyproduktion. Principförslaget gäller både befintliga förskolor med självkostnadsavtal men ska även fungera vid tillämpning i nyproduktion.

Principförslaget för hyressättning av förskolelokaler innebär, för både befintliga lokaler och nyproduktion, att respektive lokal åsätts en bashyra som är marknadsmässig utifrån lokalens geografisk läge och kvalitet. Bashyran ska motsvara marknadshyran för en generell, ej hyresgästänpassad lokal. Därtill kommer särkostnadstillägg för anpassningar i funktionalitet för förskoleverksamhet. Dessa skrivs av med en rak avskrivning från år 1. Nytecknade avtal bör tecknas med minst 10- åriga avtal.

Ny hyressättning i befintliga förskolor med hyresavtal enligt 1992 års överenskommelse (självkostnadsavtal)

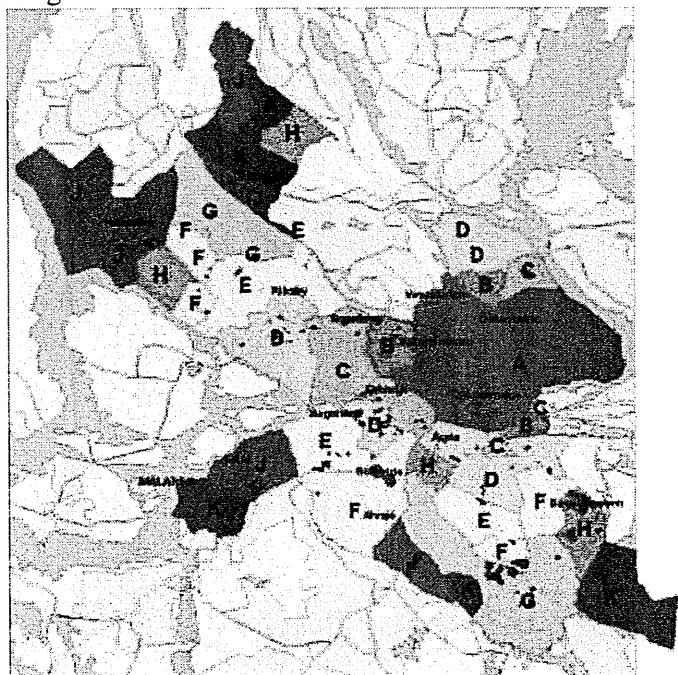
I de befintliga förskolorna utgår den nya hyran enligt en lägesdifferentierad bashyra. Därutöver föreslås en viss hyresspridning beroende på standard och kvalitet för respektive läge.

Bashyra utifrån läge och standard

Bostadsbolagen föreslår en bashyra utifrån A-C läge samt en kvalitets-kategorisering.

Definition av omfattning, hyresnivå och läge- befintligt bestånd

Förskolornas lägeskategorisering baseras på vad marknaden är villig att betala för lokalytor i olika områden. Detta har medfört att i de områden man är villig att betala som mest klassats som A-läge (Innerstaden) till C-lägen (Ytterförort). Förskolornas lägeskategorier överensstämmer inte riktigt med Stockholmsmodellens lägen avseende bostadshyror, men en viss jämförelse går att göra.

A-läge omfattar innerstadens stadsdelar, Norrmalm, Södermalm, Östermalm och Kungsholmen. A-läget omfattar 20 förskolor om ca 11 800

kvm. Det motsvarar i huvudsak A-läge enligt Stockholmsmodellen men även vissa B-lägen som Nordvästra Kungsholmen/Lindhagen, Hammarby Sjöstad och Norra Djurgårdsstaden omfattas. De föreslagna bashyresnivåerna för förskolelokaler är 1 400-1 800 kr/kvm/år.

B-läge omfattar närförorter som Liljeholmen, Hägersten, Enskede, Årsta, Skarpnäck. B-läget omfattar 15 förskolor om ca 8 000 kvm. Därutöver ingår en förskola som förhyrs av utbildningsnämnden om 458 kvm i Bromsten. Dessa förskolor ligger i huvudsak i lägena C till F enligt Stockholmsmodellen. De föreslagna bashyresnivåerna i detta läge är 1 200-1 400 kr/kvm/år.

C-läge är ytterstaden såsom Farsta, Rinkeby, Kista, Spånga och Tensta. C-läget omfattar 14 förskolor omfattande ca 6 000 kvm. Därutöver ingår en skola/fritidshem om 466 kvm i Rågsved som hyrs av utbildningsnämnden. De berörda förskolorna ligger i huvudsak inom Stockholmsmodellens områden G-K, dock med vissa undantag. De föreslagna bashyresnivåerna är 1 000-1 200 kr/kvm/år.

Förslaget baseras på hyror, som inkluderar värme och fastighetsskatt. För kallhyra, exklusive värme och fastighetsskatt kan hyresnivåerna reduceras med ca 350 kr/kvm/år i innerstaden (A-läge), 200 kr/kvm/år i ytterstaden (B/C-läge). Fastighetsskatten varierar kraftigt beroende på läge; mellan 60-250 kr/kvm/år.

Definition av basstandard i lokalen för bashyresnivån

Den så kallade grundhyran utgår från en basstandard för en lokal som kan hyras ut även till annat ändamål. I detta ingår en föreslagen standard avseende ytskikt, våtutrymmen, ventilation, installationer, utrymmen, gård m.m. enligt bifogad bilaga 1.

Kvalitetsklassificering

De förskolor som tidigare haft hyresavtal enligt 1992 års överenskommelse har inventerats och givits en kvalitetsklassificering från 1-3 inför föreslagen hyressättning. Kvalitetskategori 1 erhåller en hyra i den lägre delen av hyresintervallet för respektive läge. Kvalitetsklass 3 erhåller den högre hyran i intervallet. Kvalitetsklassen baseras på en bedömning av standard och skick. Kvalitetsklassningarna definieras som följer;

1 – Visst underhållsbehov, 2 – God standard, 3 – Mycket gott skick

Ekonomiska konsekvenser av reviderat "självkostnadsavtal" i befintliga förskolor

De nu föreslagna principerna innebär en höjning av hyresnivån för de förskolor som idag har ett avtal utifrån "självkostnadsöverenskommelsen". Förslaget innebär en höjning av hyrorna i innerstaden om ca 6,3 mnkr, närförort 2,1 mnkr, men en minskning av hyrorna i ytterstaden om 285 000 kr,

då ett antal kontrakt föreslås justeras nedåt enligt tabellsammanställning nedan.

Införande

De nya principerna för förskolehyror föreslås införas successivt genom omförhandling av respektive avtal när detta löper ut. Den ökade hyresnivån som blir aktuell vid omförhandling, kan ge förutsättningar att renovera lokalerna i samband med att det nya avtalet träder i kraft.

Läge/ hyresf öränd ring i tkr	2013- 10-01 -- 2014- 09-30	2014- 10-01- -2015- 09-30	2015- 10-01- -2016- 09-30	2016- 10-01- -2017- 09-30	2017- 10-01- -2018- 09-30	2018- 10-01- -2019- 09-30	2019- 10-01- -2020- 09-30	Summ a ack. hyresö kning 2012 års hyres nivå
A	1799	2017	2074	306	88	31	0	6315
B	573	573	573	0	137	137	137	213 0
C	121	-161	-72	-122	0	0	0	-234
Hyres - öknin g/år	2493	2429	2575	184	225	168	137	8211

Intrappning föreslås ske med en rabattering så att infasningen av de nya hyrorna sker med 1/3 av hyreshöjningen per år enligt ovan. Hyresökningen kommer därmed successivt genomföras ända fram till 2019.

Fördelningen per stadsdel summerat ser ut som följer;

Stadsdel	Läge	Lokalyta berörda förskolor	Kvalitet	Hyreshöjnin g tkr	Hyresförändrin g/kvm
Norrmalm	A	2101	2-3	1222	580
Södermalm	A	4982	1-3	2642	530
Östermalm	A	2179	2-3	1793	820
Kungsholmen	A	2295	1-2	783	341
Hägersten Liljeholmen	B	2359	2-3	619	262
Enskede/Årsta/ Vantör	B/C	2914	2-3	321	110
Skarpnäck	B	2273	2	797	350

Farsta	C	425	2	105	248
Rinkeby/Kista	C	1875	2	-537	-286
Spånga/Tensta	C	3757	1-2	109	29
Utbildningsnämnden	B/C	458	1-2	217	234

Jämförelse av förslaget till ny hyressättning med övriga marknadshyresavtal

Ett av motiven till den föreslagna revideringen av självkostnadsavtalen är att få en mer konkurrensneutral och jämförbar hyressättning i förhållande till övriga uthyrningar till både kommunala och privata förskolor med marknadshyresavtal hos bolagen. En jämförelse mellan "självkostnadsavtalen" och befintliga marknadshyresavtal ger att de nuvarande självkostnadsavtalen är avsevärt lägre jämfört med övriga avtal. Skillnaden mellan A och C läge är knappt 90 kr/kvm/år avseende självkostnadsavtalen jämfört med skillnader på 400-500 kr för olika lägen i andra avtal.

Genomsnitt hyra /kvm/år 2012 års hyresnivå	Självkostnadsavtal	Förslag ny hyra	Marknads-hyresavtal med kommunala förskolor	Marknads-hyresavtal med privata förskolor
A	1151	1574	1654	1708
B	1074	1363	1459	1353
C	1061	902	1214	1207

Den föreslagna nya nivån för bashyra är fortfarande lägre jämfört med övriga avtal. Det kan motiveras med att vissa lokalanpassningar ingår i de övriga avtalens hyror. Hyresspridningen mellan de olika lägena är dock mer jämförbar. Att den är högre mellan läge A och C kan förklaras av att standarden på hyresobjekten med självkostnadsavtal i läge C är jämförelsevis lägre än i A och B-lägena.

Tabell med konsekvenser för respektive stadsdel och hyresobjekt samt jämförelse med marknadshyresavtal och privata förskolor biläggs (bilaga 2).

Principer för planering och finansiering av hyresgäst Anpassningar utöver basstandard

Särkostnadstillägget omfattar hyresgästanpassningar utöver vad som inkluderas i bashyra och därtill hörande basstandard. Särkostnadstillägget finansieras genom en rak avskrivning, 10-20 år, beroende på omfattning av åtgärder och avtalslängd. Hyresgästanpassningen ska projekteras i samråd mellan hyresvärd och hyresgäst.

Efter genomförd projektering av en lokalanpassning och inför en investering ska ett hyresavtal eller en avsiktsförklaring tecknas mellan parterna för att klargöra förutsättningarna för den kommande förhyrningen.

Förslag om hyressättning av förskolor i nyproduktion

Bolagens egen planerade nyproduktion bedöms överslagsmässigt kunna medföra ett behov om mellan 20-25 förskolegrupper per år. I nya exploateringsområden åläggs ofta både stadens bolag och andra byggherrar att bidra till nybyggnation av förskolor i samband med tecknande av markanvisningsavtal för nyproduktion av nya bostäder. Med detta som bakgrund föreslås liknande hyressättningsprinciper även för nyproduktion enligt nedan.

Den föreslagna hyresnivån utgår ifrån att bolagen ska ha en möjlighet att bära produktionskostnaderna för den nybyggda lokalen samt att hyran ska vara jämförbar med nytecknade hyresavtal mellan staden och andra aktörer, fastighetsägare och förskoleverksamheter.

Bashyran föreslås utgå från samma definition av basstandard som är föreslaget i tidigare avsnitt.

Därtill tillkommer en högre standard för ventilation och våtutrymmen för en förskola och för detta föreslås ett påslag om 10% för våtutrymmen och 20% för ventilation. Ett s.k. särkostnadstillägg som i nyproduktion måste inkluderas schablonmässigt för att bostadsbolagen ska kunna finansiera även lokaldelen vid nyproduktion av hyresrätter.

Genom- snitt	Förslag ny	Hyresp åslag	Hyresp åslag	Total hyra	Jämförel se med	Jämförelse nytecknad
-----------------	---------------	-----------------	-----------------	---------------	--------------------	-------------------------

hyra /kvm/år Avser hyra år 1 före askrivn. 2012 års hyresni vå	bashyra kr/kvm/ år exklusiv e värme, el fastighe ts-skatt	ventilati on 20%	våtut- rymme n 10%	kr/kvm/ år inkl påslag	nyteckna de kontrakt hos privata fastighets ägare i ny- produkti on*	e kontrakt hos bolagen med privata förskolor i nyprod.
A	2100- 2600	420-520	210-260	2730- 3380	2100- 2800	Inga nya kontrakt tecknade
B	1800- 2200	360-440	180-220	2340- 3260	2000- 2600**	2200-2300
C	1600- 2000	320-400	160-200	2080- 2600		Inga nya kontrakt tecknade

* Hyresnivå år 1. Räknas upp med 80-100% Index.

** Särkostnadstillägg finansierat om ca 2-2,5 mnkr av staden.

Hyresnivån i förslaget avser kallhyra exklusive värme, el och fastighetsskatt med hänsyn till att det i nyproduktion finns variation i projekterad nivå på energianvändningen i den planerade byggnationen. Kostnader för energianvändningen ska debiteras separat för respektive objekt. Denna är avsevärt lägre jämfört med i befintlig bebyggelse. Inklusive värme och fastighetsskatt bedöms de högsta hyrorna kunna uppgå till drygt 3 500 kr/kvm/år, vilket dock utgör extremfall.

Bolagen bör sträva efter att minimera fastighetsskattekostnaderna genom att, där så är möjligt, ha förskolan i en egen taxeringsenhet genom tredimensionell fastighetsbildning eller som separat byggnad med övervägande andel förskola.

Det högre tillägget för ventilation och våtrum i A-läge motiveras av att lokalerna i centrala lägen med god tillgänglighet bör utrustas för en högre yteffektivitet, d.v.s. möjlighet att ta emot flera barn med färre antal kvadratmeter per barn. Staden har vid tidigare prövningar av hyresavtal i ekonomiutskottet lagt en maxgräns på lokalkostnad om ca 30 000 kr/barn/år. Med detta som riktlinje bör således förskolelokaler i A-lägena byggas yteffektivt med en yta på ca 8,5 kvm/plats. I dagsläget utgör ca 10 kvm/barn

ett normalt nyckeltal för lokalnyttjande. Det finns dock goda exempel på effektivt lokalnyttjande i nya förskolor. Ett sådant finns i kv Knoppen 15 på Fleminggatan på Kungsholmen, där lokalen bedöms kunna användas med en yteffektivitet om 7,7 kvm per barn.

Förskolegårdar med standardutrustning, som är öppna för bostadsområdets boende efter förskoletid, ska anses ingå i bashyran inklusive hyrespåslag.

Hyresavtal för nyproducerade förskolor bör tecknas med minst 10-årig avtalsperiod för att medföra rimliga avskrivningar för eventuella särkostnadstillägg. En lång avtalsperiod motverkar också eventuella förgävesinvesteringar i lokalanpassningar, som kan kräva återbetalning från hyresgästen vid avflytt.

I ökad omfattning hyr staden nya lokaler till marknadsmässiga villkor där hela bashyran inte justeras med förändringen konsumentprisindex. Speciellt gäller detta vid långa hyrestider. I sammanhanget ska lyftas fram att staden på hyresmarknaden normalt betraktas som en mycket stabil och säker hyresgäst, vilket förväntas ge avtryck på villkoren i ett hyresförhållande. Vid långa hyrestider, 5 år eller längre, gäller principen att bashyran ska justeras med 80 procent av förändringen av KPI.

Särkostnadstillägg

För att etablera en ny förskola krävs i normalfallet omfattande anpassningar avseende bl.a. extra installationer, ventilation, väggar, extra våtenheter, kök m.m. Dessa finansieras genom ett särkostnadstillägg, som påförs bashyran. Särkostnaden ska skrivas av med en rak avskrivning, 10-20 år samt stadens internränta. Driftnettot och avkastningen på förskolans del i fastigheten måste motsvara en marknadsmässig nivå för att inte medföra nedskrivningsbehov för fastigheten, exempelvis vid nyproduktion. Därför föreslås hyrespåslag för ventilation och extra våtutrymmen, som en standardschablon, som inte är förhandlingsbar vid nyproduktion av förskolelokaler. Hyrespåslaget gäller under avskrivningstiden för denna hyresgäst Anpassning, i normalfallet 20 år. Sågs kontraktet upp innan investeringen är avskriven ska återstoden återbetalas till hyresvärden såvida inte denne kan tillgodogöra sig den på annat sätt, t ex via ny hyresgäst.

Extraordinära anpassningar såsom exempelvis stora tillagningskök, avgränsade gårdar, som inte kan nyttjas av boende i bostadsområdet, kan utgöra separata särkostnadstillägg.

Ofta kräver nybyggnation av en förskola även extra installationer avseende elektriskt utrustning såsom extra belysning, brandlarm m.m. Enligt en bedömning från bolagen kan denna merkostnad motsvara ett hyrespåslag

uppmot 5%. Detta påslag föreslås utgöra ett separat särkostnadstillägg. Denna merkostnad föreslås exkluderas ur den ovan redovisade bashyran med påslag, med anledning av att den bör prövas utifrån varje projekts förutsättningar. Härigenom bibehålls ett incitament hos båda parter att hålla kostnaderna så låga som möjligt.

Efter genomförd projektering och inför en investering ska ett hyresavtal eller en avsiktsförklaring tecknas mellan parterna för att klargöra förutsättningarna för den kommande förhyrningen och eventuella ytterligare särkostnadstillägg utöver schablonen för extra ventilation och extra våtutrymmen.

BEREDNING

Ärendet har beretts av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret i samråd med AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder och remitterats till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stockholms Stadshus AB

Koncernstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2013 att föreslå kommunfullmäktige följande.

Koncernstyrelsen beslutade för egen del att

1. Förslag till gemensamma principer för hyressättning av Stockholms stads förskolor hos AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem godkänns.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Reservation anfördes av Sören Häggroth m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V), *bilaga 1*.

Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 15 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret och koncernledningen anser att de föreslagna principerna för

hyressättning av förskolor i befintligt bestånd och i nyproduktion, uppfyller ändamålen att ge mer rättvisa och konkurrensneutrala förutsättningar för förskoleverksamheter i Stockholm. Hyressättningen kommer härmed fortsättningsvis överensstämma bättre med marknadens och innebära att lagens krav på affärsmässighet uppfylls.

Genom den föreslagna modellen utgår stadens tre bostadsbolag från gemensamma principer, vilket kommer att förenkla kommande hyresförhandlingar med stadsdelsnämnderna.

Principförslaget och uppsägningen av "självkostnadsavtalen" ger också förutsättningar att successivt göra behövliga standardförbättringar i befintliga lokaler. Därav kommer dessa sannolikt kunna användas effektivare, vilket också är nödvändigt då Stockholm växer.

Diskussioner har pågått länge om huruvida självkostnadsavtalet gäller eller ej. Stadens juridiska avdelning har dock slagit fast att det gamla avtalet gäller så länge det inte är uppsagt gemensamt av de tre bolagen. Enligt uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2013 och för att kunna tillgodose kraven i den nya lagstiftningen för allmännyttiga bostadsaktiebolag, säger bostadsbolagen gemensamt upp 1992 års överenskommelse till upphörande per den 30 september 2013. Koncernledningen och stadsledningen bedömer detta vara nödvändigt för att stadens bolag ska följa den nya lagstiftningen.

För närvarande planeras för ca 5000 nya bostäder per år i Stockholm. Detta kommer generera ett stort behov av nya förskolor och det är viktigt, för stadens utveckling och för den långsiktiga attraktiviteten och funktionaliteten i stadens nya bostadsområden, att stadens bostadsbolag kan medverka till etablering av nya förskolor. Det redovisade förslaget till hyressättningsprinciper ger stadens bostadsbolag förutsättningar att bidra med förskolor, exempelvis i bottenplan på bostadshus. En gemensam princip för detta ger förutsättningar för snabbare och konkurrensneutrala hyresförhandlingar vid lokalisering av förskolor i nyproduktion. Gemensamma, fastställda riktlinjer för hyressättningen ger också bolagen bättre förutsättningar att i tidiga skeden kalkylera och projektera för förskolelokaler i nyproduktionen. Förslaget ökar också tydligheten i vad hyresgästen kan förväntas få för hyreskostnader och vad som ingår i detta. Det gör också att avtalen blir mer jämförbara med andra fastighetsägares.

Hyresavtalen mellan stadens bostadsbolag och nämnder blir genom redovisat förslag mer jämförbara med stadens avtal med andra fastighetsägare. Förslaget är för stadens bolag mer jämförbart med andra lokalhyresavtal i sin utformning och minskar därmed den administrativa hanteringen både för bolagen och stadsdelsnämnderna.

Införande av de föreslagna nya hyressättningsprinciperna är också en förutsättning för att stadens bolag ska följa gällande lagstiftningen och verka enligt affärsmässiga principer. De är också en förutsättning för att bostadsbolagen ska kunna medverka till etablering av förskolor i nyproduktion med en rimlig planeringshorisont och förutsägbarhet avseende hyresbedömningar i underliggande projektkalkyler. De föreslagna principerna ger också stadsdelsnämnderna förutsättningar att i tidigare skeden kunna prognostisera nya hyreskostnader vid etablering av förskolor i sina

flerårsplaner.

Sammantaget anser koncernledningen och stadsledningskontoret att det gemensamma förslaget till hyressättningsprinciper innebär att de tre bostadsbolagen kan ge samma förutsättningar för hyresgästen oavsett hyresvärd. Förslaget medför också att lagens krav på affärsmässighet kan uppfyllas av stadens bostadsbolag.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2013 att som svar på remissen överlämna och återropa Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande samt att paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar stadsledningskontorets och koncernledningens uppfattning att de föreslagna principerna för hyressättning av förskolor i befintligt bestånd och i nyproduktion, uppfyller ändamålen att ge mer rättvisa och konkurrensneutrala förutsättningar för förskoleverksamheter i Stockholm. Hyressättningen kommer härmed fortsättningsvis överensstämma bättre med marknadens. Genom den föreslagna modellen utgår stadens tre bostadsbolag från gemensamma principer, vilket kommer att förenkla kommande hyresförhandlingar med stadsdelsnämnderna.

Principförslaget och uppsägning av "självkostnadsavtalen" ger också förutsättningar att successivt göra behövliga standardförbättringar i befintliga lokaler.

Förvaltningen har ett hyresavtal enligt den gamla "självkostnads-modellen". Det är förskolan Vingen, Skarpnäcks allé 30. Förskolan har tre avdelningar och är 578 kvm. Fastighetsägare är Stockholmshem. Årshyran beräknas öka från 548 000 kr till 751 400 kr. Det är en rimlig ökning då lokalen kommer att rustas upp.

Svenska Bostäder ska bygga en förskola i kvarteret Duggregnet med byggstart under sommaren 2013 åt förvaltningen. Förvaltningen och Svenska Bostäder använder modellen i förhandlingarna om hyran för den nya förskolan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2013 att som svar på remissen överlämna och återropa Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande samt att paragrafen justeras omedelbart.

Vice ordförande Ornina Younan (S) anmälde jäv och lämnade lokalen under nämndens behandling av ärendet.

Reservation anfördes av Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anna Jonazon (S) gemensamt för (S) och (MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Den föreslagna hyresmodellen ger generellt sett en högre bashyra än befintlig hyra. Nettoeffekten enligt förslaget ger förvaltningen en höjning om ca 0,3 mnkr. Utöver detta sker en förskjutning av ansvaret för lokalernas underhåll från Sisab till stadsdelsförvaltningen för både yttre och inre underhåll samt inventarier i form av vitvaror och övrig köksutrustning. Även detta medför högre kostnader som är svåra att prognostisera beroende på lokalernas skick vid tidpunkten för överlämnandet.

Förslaget att skjuta över ansvaret för inre och yttre underhåll till stadsdelarna kompliceras också av principen att endast fastighetsägaren har rätt att investera i de egna lokalerna. Både det yttre och inre underhållet kommer att leda till behov av investeringar i fastigheterna vilket alltså inte är möjligt för stadsdelsförvaltningen då den inte är fastighetsägare.

Utöver detta kommer frågan om felanmälan från verksamheterna och åtgärdande av felen. Stadsdelsförvaltningen har i dagsläget ingen sådan organisation och har heller inte upphandlat detta eftersom det i övriga avtalsförhållanden sköts av fastighetsägaren. Förvaltningen ställer sig alltså frågande till om det kan vara kostnadseffektivt att ta över delar av fastigheternas underhåll med tillhörande felanmälan och bygga upp en organisation för detta.

Förvaltningen vill avslutningsvis också påminna om att lokalinhyrning, med tillhörande kostnader för hyror och verksamhetsanpassning, är långsiktiga processer som inte går att förändra från en månad till en annan. Av detta följer att förvaltningen inte omedelbart kan reagera på ökade kostnader för hyror och underhåll genom att söka nya och mer kostnadseffektiva lokaler. Ökade lokalkostnader får därigenom negativa effekter för verksamheterna.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2013 att som svar på remissen överlämna och åberopa Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande samt att paragrafen justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S) som Erik Malm m.fl.(MP) anslöt sig till, *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V), bilaga 1.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Södermalms stadsdelsförvaltning tycker att det är bra att det finns gemensamma principer för hyressättning av förskolelokaler hos de kommunala bostadsbolagen. Förvaltningen upplever att det under senare år varit svårt att få en enhetlig bild över vad som gäller när förvaltningarna hyr lokaler hos bostadsbolagen.

Södermalms stadsdelsnämnd hyr idag elva lokaler av de kommunala bostadsbolagen med hyressättningen enligt självkostnadsavtalet från 1992 - tio förskolor och en lokal med dagverksamhet för psykiskt funktionshindrade på Maria trappgränd 5. Två förskolor är friliggande fastigheter, Alstaviksvägen 10 och Fjällgatan 31. Resterande åtta förskolor med självkostnadsavtal är integrerade i flerbostadshus i stadsdelsområdet.

I flera av dessa lokaler har vi som en direkt följd av självkostnadshyran ett idag närmast obefintligt lokalunderhåll från de kommunala bostadsbolagen vilket gör att flera lokaler är i dåligt skick. Enligt ärendet har lokalerna inventerats och fått en kvalitetsklassificering från 1-3 inför föreslagen hyressättning och som baseras på en bedömning av standard och skick. Stadsdelsförvaltningen har inte fått möjlighet att lämna synpunkter på de bedömningar som gjorts. Förvaltningen delar inte bostadsbolagens bedömningar i alla delar. Flera av lokalerna är i mycket dålig skick och i stort behov av underhåll och upprustning för att säkerställa ett fortsatt användande av verksamheterna i lokalerna. En övergång till ny hyressättningsprincip föreslås därför kombinerat med ett underhållsåtagande som tas fram för respektive objekt innan det nya hyresavtalet börjar gälla.

Om förslaget genomförs kommer hyreskostnaderna för dessa förskolor att innebära ökade kostnaderna för förvaltningen. Kostnadsökningarna har för Södermalms del beräknats till sammanlagt 2,6 mnkr per år. Ökade lokalkostnader kommer ta en allt större andel av förskolans resurser.

Den föreslagna hyresmodellen ger generellt sett en högre bashyra än befintlig hyra. Den ökade kostnaden för berörda förskolor i stadsdelen varierar från 0 % till som högst 145 % om förslaget genomförs. Utöver detta sker en förskjutning i ansvaret för lokalernas underhåll där stadsdelsförvaltningen får allt ansvar för både yttre och inre underhåll samt inventarier i form av vitvaror och köksutrustning. Även detta medför högre kostnader som är svåra att beräkna beroende på lokalernas skick vid tidpunkten för när nytt hyresavtal börjar gälla.

Stadsdelsförvaltningens eventuella övertagande av allt underhållsansvar kompliceras också av stadens tidigare princip om att stadsdelsförvaltningarna inte har rätt att investera i andra förvaltningars lokaler. Både det yttre och inre underhållet kommer att leda till behov av investeringar i fastigheterna. Därtill kommer frågan om

felanmälan från verksamheterna och åtgärdande av felen. Stadsdelsförvaltningen har i dagsläget ingen sådan organisation och har heller inte upphandlat detta eftersom det i övriga avtalsförhållanden sköts av fastighetsägaren.

RESERVATIONER M.M.

Stockholms Stadshus AB

Reservation anfördes av Sören Häggroth (S) m.fl. enligt följande.

1. Delvis bifalla förslag till beslut.
2. Därutöver anföras:

I tjänsteutlåtandet beskrivs vikten av att förskolelokaler i centrala lägen får en hög yteffektivitet. Detta får dock inte innebära att möjligheten att bedriva en kvalitativ verksamhet äventyras på grund av att ytan per plats blir för liten.

Vidare anser vi att de stadsdelsnämnder som får ökade kostnader i och med den nya hyressättningen måste kompenseras så att inte kvaliteten i verksamheten drabbas negativt.

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl.(MP) enligt följande.

1. Delvis bifalla förslag till beslut.
2. Därutöver anföras:

I underlaget föreslås att förskolelokaler i A-lägen ska byggas yteffektivt. Vi menar att det inte får betyda att priset avgör hur stor yta barnen, som går i förskola i dessa lägen, har att röra sig på. Alla barn har rätt till en god arbetsmiljö, och alla barn, oavsett var de bor, ska ha tillgång till samma yta att kunna leka på.

Socialstyrelsen pekar på att det inte finns någon vägledning för hur många barn som kan vistas i lokaler, utan att det handlar om förutsättningarna för verksamheten.

Förutsättningar som till exempel: hur lokalerna disponeras, vilken pedagogik som bedrivs och hur mycket verksamhet som äger rum utomhus.

En rimlig utgångspunkt är den tidigare riktlinjen om 10 kvadratmeter per barn, men att det kan bero på förutsättningar som finns för verksamheten, inte för hur mycket ekonomin tillåter.

Riktlinjen om 10 kvadratmeter bör gälla även för förskolor som byggs i Stockholms innerstad. Undantag ska kunna göras som verksamhetens förutsättningar (som exempelvis pedagogik, lokalernas utformning och mycket verksamhet som äger rum utomhus) är sådana att mindre kvadratmeter per barn kan accepteras.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) enligt följande.

1. Avslå förslaget till nya principer för hyressättning
2. Utarbeta nya principer för hyressättning av förskolor som bygger på självkostnad
3. Principen om självkostnad även ska gälla nyproduktion av förskolor
4. Inte minska lokalytan per barn för nybyggda förskolor i centrala lägen
5. Därutöver anföras:

Hyressättningen av förskolor och andra för kommunen viktiga verksamheter som använder lokaler ägda av kommunen ska inte åläggas marknadshyror. Vi anser att kommunen inte ska leka affär med sig själv.

Förslaget innebär en höjning av hyror på sammanlagt 8,4 milj kr och en sänkning med 285 000 kr. Konsekvensen av detta förslag blir antingen att kommunen måste öka budgeten för stadsdelarna, som betalar dessa hyror, eller att förskolorna måste minska på verksamheten i form av personal och lokalyta. De förskolor i innerstaden som får den största höjningen har i allmänhet redan idag trånga lokaler och alltför stora barngrupper per anställd personal.

För nyproducerade förskolor i centrala lägen föreslår staden en högre "yteffektivitet" genom att ta emot fler barn och ha färre antal kvadratmeter per plats. Detta innebär en försämring av barnens miljö, som redan idag ofta är trång och har en alltför hög bullernivå. I centrala delar av staden saknas dessutom ofta en egen uteplats. Detta är en viktig pedagogisk fråga som bör behandlas av utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Vi anser att staden gör en alltför rigid tolkning av den nya lagstiftningen om Allmännyttan, som inte bara kräver affärsmässighet utan också innehåller en möjlighet för bolagen att ta ett allmännyttigt och socialt ansvar.

Detta förslag innebär att stadens bostadsbolag tar ytterligare ett steg mot marknadshyror i Stockholm, vilket inte ligger i stockholmarnas intresse.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Ewa Larsson m.fl. (MP) enligt följande.

Allianspartierna har i kommunfullmäktige beslutat att säga upp självkostnadsavtalet för hyressättning från 1992. Nu ska alla förskolor geografiskt lägeskategoriseras och hyran marknadsmässigt avgiftsbeläggas därefter, kommunen leker marknad. I vår stadsdel kommer hyreshöjningar av måttlig karaktär att ske, konsekvensen är att vi måste begära ytterligare medel från kommunfullmäktige att täcka dessa ökade utgifter, vi kallar det onödig rundgång. Vi har dock förståelse för att förvaltningen tycker det underlättar om stadens bostadsbolag och SISAB har gemensamma regler vid hyresförhandlingar.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jonas Ljungstadt (V) enligt följande.

Att avstyrka förslaget till nya principer för hyressättning
Att därutöver anföras

De nya principerna för hyressättning ska byggas på självkostnad, det gäller även nyproduktion av förskolor. Hyressättningen av förskolor och andra för kommunen viktiga verksamheter som använder lokaler ägda av kommunen ska inte åläggas marknadshyror. Vi anser att kommunen inte ska leka affär med sig själv.

Det här förslaget innebär en höjning av hyror på sammanlagt 8,4 milj kr och en sänkning med 285 000 kr. Konsekvensen av detta förslag blir antingen att kommunen måste öka budgeten för stadsdelarna, som betalar dessa hyror, eller att förskolorna måste minska på verksamheten i form av personal och lokalyta.

Vi anser att staden gör en alltför rigid tolkning av den nya lagstiftningen om Allmännyttan, som inte bara kräver affärsmässighet utan också innehåller en möjlighet för bolagen att ta ett allmännyttigt och socialt ansvar.

Detta förslag innebär att stadens bostadsbolag tar ytterligare ett steg mot marknadshyror i Stockholm, vilket inte ligger i stockholmarnas intresse.

Särskilt uttalande gjordes av Anna Jonazon (S) gemensamt för (S) och (MP) enligt följande.

Vi delar förvaltningens oro för höjda hyror på grund av den nya hyresmodellen. I tjänsteutlåtandet beskrivs vikten av att förskolelokaler i centrala lägen får en hög yteffektivitet. Detta får dock inte innebära att möjligheten att bedriva en kvalitativ verksamhet äventyras på grund av att ytan per plats blir för liten. Vidare anser vi att de stadsdelsnämnder som får ökade kostnader i och med den nya hyressättningen måste kompenseras så att inte kvaliteten i verksamheten drabbas negativ.

Den s k allbolagen tvingar de allmännyttiga bostadsföretagen att överge självkostnadsprincipen och det avtal som Stockholm stad ingick med bostadsföretagen 1992. De medel som avsätts för att bedriva förskolor ska främst gå till verksamheten och löner till de anställda, inte till bostadsföretagens hyror.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S) och Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

Att delvis bifalla förvaltningens svar på remissen att därutöver anföras:

Förvaltningen skriver i tjänsteutlåtandet följande: "Om förslaget genomförs kommer hyreskostnaderna för dessa förskolor att innebära ökade kostnaderna för förvaltningen. Kostnadsökningarna har för Södermalms del beräknats till sammanlagt 2,6 mnkr per år. Ökade lokalkostnader kommer ta en allt större andel av förskolans resurser.

Den föreslagna hyresmodellen ger generellt sett en högre bashyra än befintlig hyra. Den ökade kostnaden för berörda förskolor i stadsdelen varierar från 0 % till som högst 145 % om förslaget genomförs. Utöver detta sker en förskjutning i ansvaret för lokalernas underhåll där stadsdelsförvaltningen får allt ansvar för både yttre och inre underhåll samt inventarier i form av vitvaror och köksutrustning. Även detta medför högre kostnader som är svåra att beräkna beroende på lokalernas skick vid tidpunkten för när nytt hyresavtal börjar gälla."

Vi tycker att det är rimligt med gemensamma principer för hyressättningen. Samtidigt, om inte hänsyn tas till ökade kostnader i och med den nya hyressättningen, riskerar resultatet bli att förskolebarnen på Södermalm och övriga innerstaden får mindre yta att leka och röra sig på. Vi menar därför att de stadsdelsnämnder som får ökade kostnader måste kompenseras så att inte kvaliteten i deras verksamhet inte sjunker.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) enligt följande.

1. Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande och anför följande
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Övergången till så kallad marknadsmässig hyressättning innebär att pengar förs över från förskoleverksamheten för att skapa "vinst" i en verksamhet där kostnaderna redan betalts av offentliga medel. Detta är ett utslag av "New Public Management" dvs. en verksamhet där kommunen leker affär med sig själv. De kommunala medel som anslås till förskolan bör användas till förskoleverksamhet.

Alliansens kapitalistiska sätt att behandla välfärden tvingar redan i dag stadsdelsförvaltningen att kompromissa om barnens bästa när man slår ihop förskolelokaler för att lyckas få ihop ekonomin för personalen.

Tjänsteutlåtande betonar att om den föreslagna hyresmodellen genomförs så kommer förskolornas hyror i stadsdelen att höjas upp till 145% och slår larm om att "Ökade lokalkostnader kommer att ta en allt större andel av förskolans resurser."

De senaste rapporterna visar att situationen på stadsdelens förskolor redan idag är allvarig: det finns en akut brist på utbildade pedagoger och fler anpassade och varaktiga förskolelokaler.

Stadsdelen behöver en politik som ger mer resurser för utbildning och barnomsorg, en politik som lyssnar på barnets, föräldrarnas och lärarnas behov.

Handläggare
Helén Örtegren
Telefon: 08-508 23 051

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2014-01-30

Ny förskola i kv. Rosteriet, Liljeholmen

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM	
2015-07-06	
Målnr: 13482-15	
Aktbil: 33	Avd: 33

Genomförandeärende

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslaget om en förskola med kapacitet för åtta avdelningar i kv. Rosteriet 7 i Liljeholmen.
2. Stadsdelsnämnden föreslår att kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner förslaget om den nya förskolan.
3. Stadsdelsnämnden ger stadsdelsförvaltningen i uppdrag att beställa förskolan och att teckna avtal med fastighetskontoret om att hyra förskolan samt att beställa markentreprenaden för förskolegården, belägen delvis på parkmark, under förutsättning att kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner projektet.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Antalet barn i åldrarna 1-5 år i behov av förskoleplats inom Hägersten-Liljeholmen beräknas öka från 5650 barn år 2014 till 6370 barn år 2016 och till 6780 barn år 2018.

Stadsdelsförvaltningen föreslår att en ny permanent förskola med åtta grupper hyrs i kv. Rosteriet 7 i Liljeholmen av fastighetskontoret. Förskolan kommer preliminärt vara klar för start under september 2015.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola och äldreomsorg i egen regi och avdelningen för samhällsplanering. Förvaltningen har behandlat ärendet i samverkansgrupp den 14 januari och förvaltningsgrupp inklusive arbetsmiljökommitté den 21 januari. Stadsdelsförvaltningen har stämt av projektet med stadsledningskontoret.

Bakgrund

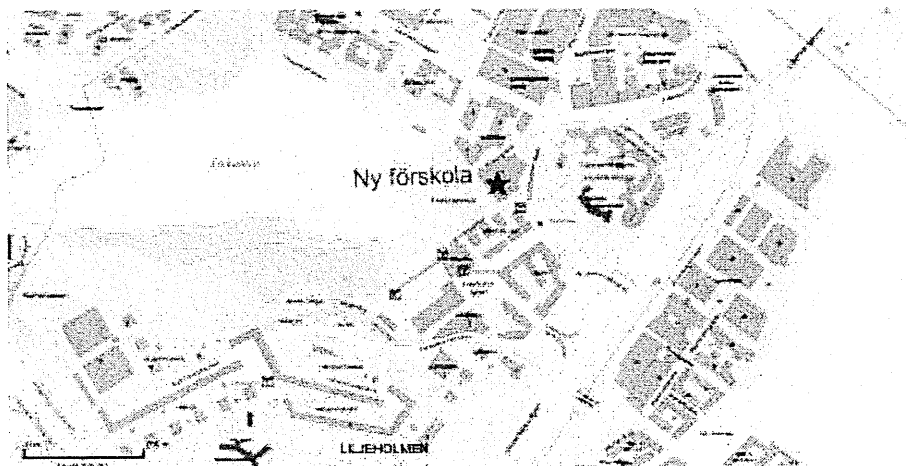
Drygt 90 procent av barnen i åldrarna 1-5 år är inskrivna inom de kommunala och privata förskolorna. Enligt befolkningsprognosen, som ligger till grund för stadsdelsförvaltningens planering för förskoleutbyggnad, beräknas antalet barn i åldrarna 1-5 år i behov av förskoleplats öka från 5650 barn år 2014, till 6370 barn år 2016 och till 6780 barn år 2018.

Förvaltningen utreder och projekterar för nya förskoleplatser för färdigställande under perioden år 2013-2018. Ett antal projekt är mycket osäkra - lämpligheten för dessa projekt måste utredas pedagogiskt, tekniskt och ekonomiskt, detaljplanearbeten pågår samt tillfälliga och permanenta bygglov måste godkännas. Utöver svårigheterna att planera för nya förskolor, behöver stadsdelsförvaltningen löpande ersätta de förskoleplatser som idag finns i paviljonger med tidsbegränsade tillfälliga bygglov.

Förvaltningens förslag och synpunkter

SSM Bygg & Fastighets AB kommer att bygga 225 nya bostäder i kvarteret Rosteriet 7 i Liljeholmen. Bostäderna kommer att upplåtas med bostadsrätt. En förskola med åtta avdelningar kommer att byggas i bottenvåningen i bostadsbyggnaden.

Fastighetsnämnden kommer att köpa andelar i bostadsrättsföreningen för förskolans lokal istället för att stadsdelsförvaltningen ska hyra förskolelokalen av den blivande bostadsrättsföreningen. Ett internhyresavtal kommer att tecknas mellan fastighetsnämnden och stadsdelsnämnden för lokalen.

Karta: Nya förskolan i kv. Rosteriet 7

Förskolans pedagogiska ytor kommer att vara uppdelade som torg, ateljéer, mindre rum, hemvister, kapprum, groventréer och hygienutrymmen. Förskolan kommer att ha ett tillagningskök och personalutrymmen. En planlösning över förskolans lokal ligger som bilaga 1.

Illustration: Nya bostäder med förskola i bottenvåningen sett från Trekantsparken.

Källa: SSM Bygg & Fastighets AB

Förskolans gård på totalt 847 kvm ligger med 754 kvm på parkmark i Trekantsparken och med 93 kvm på bostadsrättsföreningens kvartersmark. När parkmark hägnas in för att användas som förskolegård, krävs polistillstånd och att ett markupplåtelseavtal tecknas med trafikkontoret. Trafikkontoret debiterar stadsdelsförvaltningen 50 kronor per kvm och år för gårdens yta på parkmark. Gårdens yta på bostadsrättsföreningens mark ingår i stadsdelsförvaltningens hyra till fastighetskontoret. En situationsplan över förskolans gård ligger som bilaga 2.

Gården kommer att vara tillgänglig för allmänheten under kvällar och helger.

Ekonomi

Stimulansbidrag

Stadens stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler är 800 000 kronor per tillkommande förskoleavdelning enligt reglerna för år 2014. Kommunstyrelsen tar beslut om stimulansbidrag efter begäran från stadsdelsnämnden i tertialrapporter.

Stadsdelsförvaltningen kommer att fakturera stadsledningskontoret för stimulansbidrag om 6 400 000 kronor för den utökade kapaciteten med åtta nya förskoleavdelningar under år 2015, förutsatt att stimulansbidraget då fortfarande är tillgängligt att söka.

Stimulansbidraget kommer att användas för att finansiera anläggning av förskolans gård. Förskolans gård beräknas kosta

upp till 4 000 000 kronor. Därutöver kommer stimulansbidraget att användas för fastighetskontorets projektavgift om 100 000 kronor, hantverkshjälp i samband med inflyttning samt för förvaltningens interna projektledning.

Hyreskostnad

I tabellen nedan redovisas uppgifter om hyra, yta och kapacitet för förskolan.

Förskolan i kv. Rosteriet 7	
Årshyra 2013 års hyresnivå	2 864 400 kr
Markupplåtelseavgift för del av förskolans gård på parkmark	37 700 kr
Total årshyra	2 902 100 kr
Lokalyta	1 187 kvm
Total årshyra/kvm	2445 kr/kvm
Antal avdelningar	åtta avdelningar
Teknisk kapacitet antal barn	144 barn
Total årshyra/barn	20 153 kr/barn
Lokalyta/barn	8,2 kvm/barn
Förskolegårdens yta delvis på kvartersmark och delvis på parkmark	847 kvm
Total gårdsyta/barn	5,9 kvm

Hyran för lokalen är beräknad utifrån fastighetskontorets beräkningsmodell, där den internt debiterade årshyran består av kapitalkostnad på investeringen, årsavgiften till bostadsrättsföreningen och ersättning till fastighetskontoret för administration och inre underhåll.

Förvaltningen har i planeringsarbetet tagit hänsyn till de nivåer för hyran som kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner. En avstämning har gjorts med stadsledningskontoret angående den nya förskolan. Enligt stadens budget för 2014 får stadsdelsnämnden ett bidrag för höga hyror inom förskolan. För hyror över 2200 kronor/kvm utgår ett bidrag på 50 procent av den delen av hyran som överstiger 2200 kronor/kvm. Det är i dagsläget oklart om bidraget för höga förskolehyror finns kvar 2015.

Förskolans framtida tekniska och pedagogiska driftkostnader kommer att rymmas inom stadens barnomsorgspeng.

Uppstartskostnader

Förskolans kostnader för möbler och material i samband med uppstarten av de åtta nya avdelningarna kommer att bokföras som en investering enligt stadens gällande regler för ekonomisk förvaltning och därmed belasta förvaltningens investeringsbudget.

Förgävesprojektering

SSM Bygg & Fastighets AB har hittills lagt ner 1 500 000 kronor för att projektera för förskolans lokal och utemiljö. Dessa kostnader måste stadsdelsförvaltningen ersätta SSM Bygg & Fastighets AB för om staden inte tar beslut om att fastighetsnämnden ska köpa bostadsrättsandelar eller att stadsdelsnämnden eller kommunstyrelsens ekonomiutskott inte godkänner stadsdelsförvaltningens förslag om en ny förskola.

Kommunal eller privat regi

Privata anordnare bjuds in till informationsträffar med stadsdelsförvaltning gällande den planerade förskoleutbyggnaden. Stadsdelsförvaltningen behöver den aktuella förskolan för att evakueringar av kommunalt drivna förskolor.

Förslag till beslut tidplan

Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden och kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner förslaget om en ny förskola i kvarteret Rosteriet 7 i Liljeholmen.

Kommunstyrelsens ekonomiutskott kommer att ta ställning till genomförandeärendet den 19 februari 2014. De nya förskoleavdelningarna beräknas preliminärt att vara färdiga för start av verksamheten under september 2015.

Bilagor

1. Planlösning över förskolans lokaler
2. Situationsplan över förskolans gård

Handläggare:
Lena Lidén**Till**
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2013-12-17**Hjorthagens Karlaplans förskolor****Verksamhetsplan 2014**

Inledning

Vision och värdegrund

Vårt uppdrag är att erbjuda och driva förskoleverksamhet för barn i åldrarna 1-5 år. Det viktigaste i detta uppdraget är att bedriva en pedagogisk verksamhet för barnen där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Vi vill erbjuda en pedagogisk miljö som väcker barnens lust att leka, lära och skapa. Våra verksamheter ska kännetecknas av kvalitet, engagemang, kunskap och respekt. Var och en på våra förskolor ska respekteras för den man är oavsett etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller kön. Alla på enheten ska visa varandra hänsyn, respekt, omtanke, hjälpsamhet och visa förståelse. Vi ska motverka alla former av diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Alla barn och vuxna ska känna att de har inflytande och delaktighet i vår verksamhet. Förskolan ska göra det möjligt för föräldrar att förena föräldraskap och förvärvsarbete och vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens omvårdnad och utveckling. Verksamheten ska planeras, dokumenteras, utvärderas och utvecklas i förhållande till sina mål. Genom pedagogisk dokumentation synliggörs arbetet och lärandet i våra förskolor. Den är ett redskap för att kontinuerligt utveckla verksamheten.

Arbetsplaner

Pedagogerna på de olika förskolorna kommer genom diskussioner i olika grupper och sammanhang enas om målen på sin förskola utifrån styrdokumentet. Utifrån detta ska en arbetsplan utarbetas för varje avdelning. Dvs arbetsplanen har sitt säte i enhetens verksamhetsplan. Arbetsplanerna utvärderas vid årets slut och deras resultat redovisas i enhetens verksamhetsberättelse för år 2014.

Förskoleenheten kommer att ha förskoleverksamhet på sex adresser.

Hjorthagens förskola Artemisgatan 61-63, ca 70 barn finns i huset.

Förskolan finns i Hjorthagen och är i ett hyreshus på 4 plan från år 1939. En mindre lokal finns i anslutning till förskolan. I denna lokal bedrivs för det mesta projektverksamhet. Huset ägs av en Bostadsrättsförening. En stor utegård finns och en stor del av verksamheten är förlagd utomhus.

Fältöverstens förskola Valhallavägen 152 C, ca 70 barn finns i huset

Förskolan finns i markplan i ett bostadshus på terrassplanet ovanför Fältöverstens köpcentrum, ägare är en Bostadsrättsförening. Förskolan byggdes i början på 70-talet. Till förskolan hör en utegård.

Breitens förskola Breitenfeldsgatan 1, ca 23 barn finns i huset

Förskolan ligger i bottenplanet på ett bostadshus från sekelskiftet. Ägare är en Bostadsrättsförening. Gården till förskolan är liten och den tillgodoser inte förskolans behov. Barn och personal lämnar gården varje dag för att söka sig till större utemiljö.

Sandön

Sandön är en förskola i Norra Djurgårdsstaden som startade 2013. Förskolan har 4 avdelningar och har sin placering i ett nybyggt hyreshus. Förskolan har kapacitet att ta emot ca. 72 barn. Förskolan har en utsläppsgård, så även här lämnar barn och pedagoger förskolan för att söka sig till större grönområden.

Rödeken och Villa Ekbacken

I januari 2014 startar enheten upp verksamhet i två nya förskolor.

Rödeken kommer att ta emot ca.50 barn mellan 1-3 år och Villa Ekbacken tar emot ca. 40 barn mellan 3-5 år. Rödeken är även den inrymt i en nybyggd fastighet, medan Villa Ekbacken är en äldre villa med tillhörande stor gård. Under 2014 kommer det att drivas ett projekt på Villa Ekbacken, där det kommer att finnas en mötesplats i form av en metodverkstad, där barn och pedagoger tillsammans utvecklar sina kunskaper inom fokusområdena livet, luften, vattnet, marken, ljudet, naturen och miljön. Det kommer att ske under ledning av en kunnig pedagog.

Antalet barn i grupperna på förskolorna varierar mellan 12-23 barn. Detta beror oftast på lokala förutsättningarna då det gäller yta. Grupperna på flera av förskolorna varierar under dagarna då barnen arbetar i olika tvärgrupper utifrån ålder över de s.k. avdelningsgränserna.

Förskolans ledning består av en förskolechef och två biträdande förskolechefer. Olika typer av samrådsgrupper finns på alla adresser. Alla personalkategorier ingår i någon av dessa grupper där det diskuteras och beslutas i olika frågor rörande pedagogik, miljö, intagningar. Barn och föräldrar kan också vara involverade i olika processer, tex. utformningen av framtida utvecklingssamtal för 2014. Delaktighet är viktigt i verksamheten.

Administrativa uppgifter

Hjorthagen/Karlaplans förskolor.

Förskolechef Lena Lidén

lena.liden@stockholm.se 076-1244113

Hjorthagens förskola, Artemisgt.61, 11542 Stockholm.

Antal anställda 47.

Organisations- och ledningsstruktur

Enheten har en förskolechef och två biträdande, samt en husansvarig på Breitens förskola.

En biträdande chef har fast placering på vår nya förskola Sandön.

Enheten har apt- möten varje månad, avdelningsmöten var 14.dag, möten med avdelningsansvariga, morgonmöten samt pedagogiska nätverk två gånger pr. termin.

Arbetsgrupperna fungerar utifrån behov vid varje enskilt förskola såsom: grön flagg, inköpsgrupp, gårdsgrupp, intagningsgrupp, pedagoggrupp.

Våra resurser är stabila pedagoggrupper med erfarenhet, välutvecklade pedagogiska miljöer och köksansvariga med stora kunskaper om näringsriktig mat.

Två av enhetens förskolor har egna gårdar. Förskolorna är alla inrymda i bostadshus ifrån olika tidsepoker. Våra nya förskolor byggs med förskolans läroplan i åtanke, de äldre har vi anpassat .

Samverkan har vi med föräldrar och med förskolornas förskoleklasslärare. Vi samverkar även med varann inom enheten för att ge och ta av varann.

Vi tillhandahåller ett material för utveckling och lärande, skapande, återvinningsmaterial och naturmaterial.

Pedagogerna kommer att arbeta med PIM under vt. 14.

Brukare/Kunder/Klienter

Vi arbetar i de flesta fall i projektgrupper utifrån barnens intressen. Projekten följs upp och utvecklas tillsammans med barnen. Det läggs stor vikt vid barns inflytande och deras möjligheter att påverka sitt eget lärande och ansvarstagande. Barnens åsikter tas på allvar och ska leda till ett reellt inflytande som ett led i den demokratiska processen.

Vår värdegrund tar vi upp på höstens första föräldramöte. Vi synliggör den också genom förskolornas olika modeller för dokumentation, t.ex. "lotusmodellen".

Förväntningar från barnen i vår verksamhet fångar vi upp genom reflektioner i arbetslaget och kartläggning av barnens intressen. Förväntningar från föräldrarna fångar vi upp i dialog och genom våra förskoleråd. Klagomål och synpunkter försöker vi bemöta direkt när de uppstår.

Brukarundersökningen visar på ett överlag gott om än något ojämnt resultat. Vissa avdelningar behöver lyftas rörande kunskaper om barns utveckling och lärande och även barns inflytande.

Vi ser en tydlig koppling mellan information till våra föräldrar om förskolans arbetssätt och brukar undersökningens resultat, så detta är ett arbete som är påbörjat och kommer att vidareutvecklas under år 2014.

Chef- och ledarskap

Ledarskapsidéen kan sammanfattas som delaktighet och eget ansvar. Alla våra medarbetare ska bli sedda och bekräftade av ledningen. Deras åsikter och synpunkter ska respekteras och tas tillvara.

Förankringsprocessen äger rum vid att alla får förståelse för vårt gemensamma uppdrag och att vi alla drar åt samma håll. Delegering är ett led i processen.

Mål och åtaganden går igenom på APT och planeringsdagar. Det är viktigt att skapa mötesplatser för reflektion internt och hämta ny kunskap utifrån för att utveckla verksamheten.

Som en grund i ledarskapsutvecklingen finns medarbetarsamtalen och medarbetarenkäten och en noggrann analys utav dessa redskap.

Medarbetare

Genom analys utav barnens behov och intressen, ser vi vilka områden vi behöver kompetensutveckla. Det åligger varje medarbetare att delta i den kompetensutveckling som enheten eller stadsdelen tar fram. Enskilda medarbetare kan även göra studiebesök eller gå kurser för att sedan delge övriga medarbetare sina kunskaper.

En chef/ledare måste själv vara genuint intresserad av verksamhetsutveckling och uppdaterad inom området för att entusiasmera medarbetarna.

Lyhördhet, empati och närvaro är viktigt för att skapa ett gott medarbetarklimat. Erkännande kan man ge vid att lyfta fram goda resultat. I bland kanske man hämtar hjälp utifrån.

Resultatet från senaste medarbetarenkäten visade en nedgång från föregående år inom vissa områden.

Värdegrund

Vår värdegrund:

Var och en ska respekteras för den man är oavsett etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder och kön.

Alla barn och vuxna är lika mycket värda.

Alla på enheten ska visa varandra hänsyn, respekt, omtanke, hjälpsamhet och visa förståelse. vi ska motverka alla former av diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Alla barn och vuxna ska känna att de har inflytande och delaktighet i vår verksamhet.

Alla vuxna på vår enhet ska vara goda förebilder för barnen då det gäller hur man agerar i situationer där man umgås med varandra.

KF:s inriktningsmål:

1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha		1600 st	Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter		20 %	Tertial
Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	50 %	fastställs 2014	År

Nämndmål:

En hållbar livsmiljö värnas och utvecklas på Östermalm

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel anställda som går eller cyklar till arbetet			År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska gå igenom miljöplanen och rapportera avvikelser i tertialrapporter och verksamhetsberättelse	2013-01-01	2014-12-31

Åtagande:

Förskolan ska i sitt dagliga arbete vårda och värna om sin omgivning och miljö.

Förväntat resultat

Barn och vuxna känner ett intresse och en delaktighet i sin inne- och utemiljö.

Arbetsätt

Förskolans grupper besöker kontinuerligt park, skog och natur där de upplever naturen och dess kretslopp. Våra förskolor som har gårdar planterar frön och lökar och ser vad jorden ger tillbaka i form av blommor och växter. Genom att barnen är med i de praktiska göromålen kan de tydligt uppleva och förstå meningen med att vårda sin omgivning både inomhus och utomhus.

Vi lär aktsamhet om vad jorden ger oss genom att inte förstöra och skräpa ned. Vi köper miljömärkta varor och köper mycket ekologiska livsmedel. Vi lämnar papper till återvinning. Genom att alla våra förskolor i enheten arbetar på detta sätt uppnår vi en likvärdighet i arbetet och genom det egna ansvaret som barnen får ta, blir det en del i en demokratisk fostran.

Resursanvändning

Naturen i staden och utanför tullarna. Barn, pedagogernas och föräldrars kunskap om natur och miljö. Projektanställd naturpedagog.

Uppföljning

Genom pedagogisk dokumentation ska förskolan följa upp och utvärdera sina olika projekt

som är kopplade till ämnet, barn, föräldrar och pedagoger tillsammans.
Vid genomgång av soprum har konstaterats att utrymme ej finns för speciella kärl.

Utveckling

Kompetensutbildning genom bl.a.kurser och litteratur om hållbar utveckling.
Delar av verksamheten arbetar med Grön Flagg. Implementering av miljöplanen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

Nämndmål:

Invånare på Östermalm upplever en varierad och tillgänglig kultur och fritid

Åtagande:

Förskolan ska utveckla och stimulera barnets skapande förmåga och ge barnet rika möjligheter till ett varierat kulturutbud.

Förväntat resultat

Förskolan erbjuder barnen en miljö som inspirerar till mångfald och inspiration till eget skapande och olika typer av kulturutbud. Barnen upplever en glädje vid eget skapande. Barnen har kännedom om kultur och var den finns i Stockholm.

Arbetssätt

Att skapa miljöer som inbjuder till kreativitet.

Att ge tid och rum till skapande processer. Att arbeta med naturmaterial i stor utsträckning. Ge och ta information kollegor emellan på våra pedagogiska nätverk. Inspirera varandra och skapa en likvärdighet i våra ateljéer. Ge barnen rikliga kulturupplevelser som innebär att de får reflektera över vad de tycker om och inte, och på så vis uttrycka egna åsikter som ett led i demokratisk fostran.

Att visa respekt för barnets skapande processer, ibland är måsten som städning inte på sin plats. Utifrån teman/projekt som bedrivs på förskolan koppla dessa till lämpliga studiebesök/kulturaktiviteter.

Förskolorna besöker teater, filmföreläsning, bibliotek, museer, konserter, utställningar och danshögskolan.

Kulturutövare inbjuds direkt till förskolorna inom enheten.

Kulturombuden håller sig informerade om kulturfrågor.

Resursanvändning

Förskolan ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler och material. Pedagogernas kunskap om skapande material och dess användning.

Pedagogernas kunskap om kultur och kulturombudens kunskap och information till alla på enheten.

Förvaltningens kultursekreterare

Museipedagogerna.

Kulturpengarna som är öronmärkta

Uppföljning

Att följa upp de processer som barnet upplevt, det viktiga är processen inte resultatet eller produkten. Pedagogerna följer upp kulturbesöken genom aktiviteter på förskolan.

Genom pedagogisk dokumentation.

Ombudens möten med kultursekreteraren på förvaltningen.

Uppföljning av förbrukningen av kulturpengarna.

Utveckling

Förskolorna ska utforma miljöer som kan förändras av barnen själva, ge möjligheter att gå från fantasi till verklighet. Förskolorna ska uppnå en likvärdighet i sina miljöer så barn och vuxna känner igen sig på enhetens förskolor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad

Nämndmål:

1. Våld, alkohol- och drogbruk motverkas och invånare på Östermalm upplever sin närmiljö som trygg

Åtagande:

Barnens närmiljö ska vara trygg och säker.

Förväntat resultat

Barn, föräldrar, pedagoger och besökande på våra förskolor är trygga med förskolans inne- och utemiljö.

Arbetssätt

Genomföra Barnskyddsronder, använda oss av Arbetsmiljöverkets checklista för förskolor

Goda rutiner och klara regler för barn och vuxna

Uppmärksamma och åtgärda brister. Säkerhetspärm med säkerhetsrutiner.

Resursanvändning

Följa upp Barnskyddsronder

Pedagogers kunskap

Lokalansvarig på stadsdelsförvaltningen

God kontakt med hyresvärdar

Uppföljning

Barnskyddsronder som sker kontinuerligt varje år

Utbildning i Barnolycksfall och i Brandskydd

Uppföljning med lokalansvarig

Uppföljning med hyresvärd

Dokumentation

Utveckling

Se över att nyanställd personal får den information och utbildning som erfordras samt att övrig personal får kontinuerlig uppföljning av sin tidigare utbildning.

KF:s inriktningsmål:

2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald

Nämndmål:

Invånare på Östermalm erbjuds valfrihet och mångfald

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbeta systematiskt för att informationen på Jämför service ska vara korrekt, tydlig och uppdaterad	2013-01-01	2013-12-31

Åtagande:

Föräldrar ska ha möjlighet att kunna välja förskola åt sig och sitt barn.

Förväntat resultat

Valet av förskola leder till att barn och föräldrar trivs och upplever att de gjort ett gott val.

Arbetsätt

Förskolan ger ut information om sin verksamhet på webben, telefonen och genom personlig kontakt.

Förskolorna har regelbundna visningar på bestämda datum eller enligt överenskommelse.

Resursanvändning

Förvaltningens köassistent

Östermalms hemsidor

Förskolornas hemsidor och annat informationsmaterial

Pedagoger och ledning

Uppföljning

Förskolan ska i möjligaste mån ta hänsyn till föräldrars prioriteringar rörande förskoleval.

Utveckling

Hålla hemsidorna och annat material uppdaterade.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete		tas fram av nämnden	År
Andel förskollärare av antal anställda		41 %	År
Andel nöjda föräldrar		85 %	År
Antal barn per grupp		16	År
Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	År
Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"		3,7	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska i samverkan ta fram konkreta strategier för att säkerställa att andelen legitimerade förskollärare ökar	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska säkerställa att handlingsplaner är framtagna för övergången förskola - skola i enlighet med stadens riktlinjer	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2011-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i nära samarbete med utbildningsnämnden och kulturnämnden inom projektet Stockholm högläser verka för att litteratur och läsning ska bli en mer naturlig del i barnens utbildning	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan	2014-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan	2014-01-01	2014-12-31

Nämndmål:

Förskolorna ger varje barn vad de behöver för att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Åtagande:

Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas fritt och mångsidigt. Förskolan ska erbjuda en miljö som genomsyras av ett interkulturellt synsätt.

Förväntat resultat

Att vi har en väl genomtänkt pedagogisk verksamhet där vi tydligt ser att barnen trivs, utvecklas och där deras intressen tas tillvara.

Vi ser att vi har uppnått resultat när vi har en bra dialog mellan pedagoger, barn och föräldrar vid inskolning, daglig kontakt och föräldrasamtal. Resultat är även uppnått när vi har en bra pedagogisk dokumentation som föräldrar och barn tar del utav.

Arbetssätt

Förskolan har och fortsätter att bygga upp en lärande miljö som inbegriper alla läroplanens områden. Vi ska ha pedagoger som är medvetna om sin roll och sitt uppdrag, förväntansdokument till barn och föräldrar, samt kontinuerlig och lättillgänglig dokumentation. Vi fortsätter på inslagen väg att skapa likvärdiga pedagogiska miljöer inne såväl som ute på hela enheten. Som ett led i demokratisk fostran vill vi vara tydliga i vad vårt uppdrag innebär, och på så vis skapa möjligheter för barn och föräldrar att ha åsikter om detta.

Resursanvändning

Barn och föräldrar som kan delge förskolan sina upplevelser av förskolevistelsen. Resultaten från föräldraenkäterna är ett viktigt uppföljningsmaterial där ledning och pedagoger kan identifiera utvecklingsområden.

Våra återkommande förskoleråd är en tillgång då föräldrars talesmän kan förmedla synpunkter och funderingar.

Uppföljning

Vid utvecklingssamtal, föräldramöten, förskoleråd ska det föras en dialog om hur målen ska nås på bästa sätt.

Utveckling

Under 2014 ska vi ha matematik, natur och teknik och miljö som fokusområden.

Åtagande:

Förskolan ska vara tydlig om mål och innehåll som en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Förväntat resultat

Förskolans mål är lättillgängliga för föräldrarna. Barnen och föräldrarna känner och upplever att de är delaktiga i och har inflytande på förskolans verksamhet och miljö.

Arbetssätt

Förskolans mål förmedlas till föräldrarna vid höstterminens föräldramöte. Dokumenten finns att läsa på anslagstavlorna. Vi är lyhörda för varje individ, barn som vuxen, och respekterar deras tankar och önskemål och förverkligar dessa på ett sätt som gynnar individen och gruppen. Miljön ska vara utformad så att den är tillgänglig för barnets egna intressen och initiativ.

Resursanvändning

Barn, föräldrar och pedagoger med sina olikheter i form av kön, etniskt ursprung, storlek, hudfärg, språk och sina intressen.

Tydlighet rörande förskolans mål.
Förskolans likabehandlingsplan med tillhörande arbetsplan.

Uppföljning

Reflektion i olika gruppammansättningar.. Genom dokumentation.
Analys av föräldraenkäter och utvecklingssamtal.

Utveckling

Genom utbildning och dialog med andra föra diskussioner om värdegrunden. Samtal med barnen. Ta tillvara allas intresseområden. Se till att det finns en likvärdighet i allt informationsmaterial som rör förskolornas samarbete med föräldrar såsom hemsidor och underlag för utvecklingssamtalen. Utveckla förväntansdokumenten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Effektivisera mötesformer	2014-01-01	2014-12-31

Åtagande:

Förskolorna ska medvetet arbeta med att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar.

Förväntat resultat

Alla våra barn på förskolan känner att barn och vuxna visar intresse och respekt för dess tankar och känslor och alla bidrar till förståelsen att varje människa har lika värde och tillsammans skapar det samhälle som vi lever i. Var och en respekteras för den man är oavsett etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller kön. Barn som behöver extra stöd i sin utveckling erhåller detta på ett professionellt sätt. Barn med annat hemspråk än svenska får stöd i sin kulturella identitet och utvecklar sitt språk. Barnen tar ansvar för sig själv, sina kamrater och sin miljö.

Arbetsätt

Pedagoger och föräldrar ska vara de goda förebilderna för barnen. Vi arbetar för jämställdhet och ett interkulturellt förhållningssätt inom alla områden, dels genom att ha en tillgänglig miljö som främjar detta, men även bland våra anställda se till att förhållningssätt och bemötande är likvärdigt, tolerant och i hög grad interkulturellt. Genom samtal och reflektion, sagor och teater ge barnen kunskap om olika etiska förhållningssätt. Vi ska ta tillvara situationer som uppstår i barngruppen gällande demokratiska och etniska frågeställningar. Könroller och könsmönster är en stående punkt på våra pedagogmöten. För barn i behov av särskilt stöd upprättas tillsammans med barnets föräldrar en handlingsplan. För barn med annat hemspråk än svenska gör vi en kartläggning tillsammans med föräldrar och utarbetar en handlingsplan som också utvärderas tillsammans med föräldrarna. Med riktigt små barn lära sig att tolka och förstå deras kroppsspråk. Diskutera demokratifrågor på våra pedagogmöten.

Resursanvändning

Pedagoger och andra vuxna runt barnet som är goda förebilder.

Vår Likabehandlingsplan med tillhörande arbetsplan.
Stadsdelens Stödteam för Barn i behov av särskilt stöd.
Plattformerna För Barn behov av särskilt stöd och Språket

Uppföljning

Likabehandlingsplanen revideras varje år.
Värdegrundsfrågor ska vara aktuella ämnen på APT, nätverk, föräldramöten och på planeringsdagar. För barn i behov av särskilt stöd görs varje termin en uppföljning med stödteamet. Uppföljning med föräldrarna görs av ansvarig pedagog minst en gång per termin.

Utveckling

Möjlighet till att ta eget ansvar och förutsättningar att påverka, både som barn, pedagog och förälder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förhållningssätt	2014-01-01	2014-12-31

Åtagande:

Verksamheten ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.

Förväntat resultat

Varje barn upplever att det blir sett och uppmärksammat. Förskolan främjar barnens lekutveckling och kreativitet genom att erbjuda en inre och yttre miljö som stimulerar till utveckling och lärande.

Förskolan erbjuder barnen en i förhållande till deras ålder och vistelsetid väl avvägd dagsrytm, och såväl omvårdnad, omsorg som vila och andra aktiviteter vägs samman på ett balanserat sätt.

Vi ser att vi har uppnått resultat när förskolan erbjuder god och näringsrik kost med stort ekologiskt utbud.

Arbetssätt

Det är pedagogernas uppgift att se till att ett basmaterial finns, helt och funktionsdugligt. Naturmaterial såsom tyger, stenar, pinnar etc. tillförs miljön för att stimulera till utveckling av naturkunskap, matematik, teknik och skapande. Vi observerar och ser vad barnen har för intressen och färdigheter och gör det till lärosituationer. Ibland blir det i längre projektform, eller i termins/årsteman, andra gånger blir det kortare projekt. Vi lyssnar och ställer frågor, är positiva till deras nyfikenhet och stimulerar dem i sitt vidare forskande. Vi finns där om de har frågor och leder dem vidare i deras tankegångar.

Vi använder oss av Lotusdiagrammen eller "spindelnätet" som vi har valt att kalla det för att lätt kunna överblicka att vi har med alla läroplanens områden i vårt arbete.

Vi arbetar systematisk för att utveckla våra metoder och miljöer så de blir enhetliga och igenkännbara inom enheten..

Inom området språk och språkutveckling arbetar vi så här: Vi läser böcker tillsammans med

barnen och barnen "läser" själva. Vi uppmuntrar dem när de sitter och "skriver" och kommer med frågor om vad de skriver och dokumenterar. Vi leker med språket genom att rimma, göra tokmeningar, göra berättelser, hela tiden kommunicera, reflektera och vara närvarande, sätta ord på det som händer/hände, spela teater och ta tillvara vardagssituationerna.

Inom matematikens område arbetar vi med att sortera och klassificera med materialet i omgivningen. Vi leker med former, vikter och mått. Mattesånger, rimramsor och klapplekar. Vi arbetar med antal och antal - siffra. Vi arbetar med problemlösning genom att hitta nya lösningar på välkända problem. Vi hittar en annan väg hem än den välkända (Tänk utanför burken). Vi arbetar med fart, avstånd och höjdskillnader ute i skog och mark, men även inomhus. Vi leker med vatten och öser, mäter och håller. Vi har rytmik, rörelse och danslek både på förskolan och i samarbete med Danshögskolan. (Rytmik är matte i högsta grad). Vi använder oss av mattespråk och att barnen ska "känna" mattebegreppet med hela kroppen. (Det du gör med kroppen fastnar i knoppen). Vi tar tillvara vardagssituationer som att para ihop skor, duka, dela frukt och räkna barn. Vi arbetar med rutiner och struktur (tex. före och efter).

Till vår hjälp har vi en väl avvägd dagsrytm.

Rörelse, kost, hälsa:

Flera grupper i enheten har tillgång till Gymnastiksal varje vecka, andra använder Friskis och Svettis material på hemmaplan. Två av förskolorna i enheten samarbetar med Danshögskolan. Alla använder sig av skogen och stadens parker. Inom enheten värdesätts utomhusvistelse som en källa till friska barn, rörelse och hälsa.

Resursanvändning

Barn, kamrater, föräldrar, pedagoger och andra vuxna. Miljön ska innehålla material och rum som kan förändras efter barnens lek och behov. Det ska finnas ett basmaterial som är anpassat efter ålder och intressen. Förvandlingsbart lekmaterial inbjuder till konstruktionsleksaker och rollekar. Utomhus ska det finnas möjlighet att skapa rum där man kan få leka ifred från andra, vår, sommar, höst och vinter.

Uppföljning

Reflektera tillsammans med barnen för att se vart vi är på väg. Analysera resultaten från föräldraenkäterna. Regelbunden uppdatering av miljön, tillsammans med barnen, som kan leda till förändringar, förbättringar och nyanskaffning av material.

Utveckling

Utveckla den pedagogiska dokumentationen. Pedagogiska diskussionerna på enhetens nätverk. Använda oss av IKT tillsammans med barnen för dokumentation, reflektion och lärande när vår utrustning har blivit uppdaterad så den går att använda i detta syfte.

Nämndmål:

Förskolorna samverkar med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Åtagande:

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Förväntat resultat

Samarbetet med föräldrar leder till en samsyn på barnet som gynnsamt bidrar till dess utveckling och lärande. Samverkan med förskoleklassen bidrar till en god övergång mellan förskola och skola, ser vi att resultatet är uppnådd.

Arbetsätt

Förskolan ska bjuda in till utvecklingssamtal, föräldramöten, månadsbrev och förskoleråd. Integration och samverkan mellan förskola och skola planeras i de enskilda skolorna. Hur detta sker ska framgå av skolans lokala arbetsplan.

Resursanvändning

Barn, föräldrar, förskolepedagoger och skolpedagoger.

Uppföljning

Uppföljning sker efter bestämda intervaller på året med berörda parter.

Utveckling

Förbättra kontakten och överföringen med berörda skolor. Utveckla samarbetsformer med föräldrar och förskoleråd.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg

Nämndmål:

3. Stadsdelsnämndens omsorgsverksamheter har hög kvalitet, är tillgängliga och präglas av trygghet, värdighet och delaktighet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Öka medarbetarnas kunskap om levnadsförhållanden, och vikten av ett bra bemötande, för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Genomföra kompetensutveckling/insatser som klargör konsekvenser av olika typer av funktionsnedsättningar samt insiktsutbildningar för beslutsfattare och personal	2012-01-01	2014-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Sjukfrånvaro		4,4 %	Tertial

Nämndmål:

Stadsdelsförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicit et
Svarsfrekvens i medarbetarenkät för Östermalms stadsdelsförvaltning	85 %		År
Svarsfrekvens i medarbetarenkät för Östermalms stadsdelsförvaltning			År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för identifierade förbättringsområden.	2013-01-01	2014-12-31
Erbjuda praktikplatser för personer med funktionsnedsättning från Jobbtorg Resurs, Arbetsförmedlingen, olika arbetsmarknadsprojekt/åtgärder) samt utse ansvarig för praktikanter med funktionsnedsättning.	2012-01-01	2014-12-31
Åtgärda arbetsplatsens generella otillgänglighet såväl fysiskt som psykiskt så att arbetsplatsen fungerar för arbetstagare med olika typer av funktionsnedsättning.	2012-01-01	2014-12-31
Alla medarbetare är delaktiga i utformningen av enhetens verksamhetsplan samt i att granska och följa upp det som sker i verksamheten.	2013-01-01	2013-12-31

Åtagande:

Förskoleenheten ska vara en attraktiv arbetsplats och skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling.

Förväntat resultat

Pedagogerna känner en glädje och tillfredsställelse i att vara på sin arbetsplats, att man förkovrar sig och samtidigt höjer kvaliteten i verksamheten för barnen samt förstår hur man använder sig av en pedagogisk dokumentation.

Arbetsätt

Enheten ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för identifierade förbättringsområden. Varje medarbetare ska tillsammans med sin ledning göra en kompetenskartläggning för att se sina fortbildningsbehov.

Förskollärarnas roll tydliggörs på egna möten för avdelningsansvariga och genom kompetensutveckling.

Resursanvändning

Ledning och pedagoger på enheten, ledningen på Barn & ungdom, personalavdelning och externa utbildare.

Uppföljning

Uppföljning sker på APT och på Nätverken genom att pedagogerna kan delge varandra nya kunskaper och erfarenheter. Uppföljning med den enskilda medarbetarna sker på utvecklingsamtalen.

Utveckling

Vi arbetar vidare med våra pedagogiska nätverk. Vi fortsätter med att uppmuntra till att hela arbetslag går samtidigt på utbildning. Alla medarbetare ska under året få utbildning i PIM.

3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

3.1 Budgeten är i balans

Resursanvändning

Budget 2014

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Formulera nämndindikatorer som mäter effektivitet för respektive verksamhet	2014-01-01	2014-12-31

Nämndmål:

Alla verksamheter stadsdelsnämnden finansierar ska vara effektiva.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla medarbetare ska uppmuntras till att föreslå kostnadseffektiva arbetsmetoder.	2013-01-01	2014-12-31

Övriga frågor

Equator Stockholm AB
EUATO R
european architects

2015-07-06

182-14

Bilaga 10

Avd: 33

SKOLVERKETS ALLMÄNNA RÅD MED KOMMENTARER

Förskolan

Skolverket

Innehåll

Inledning 6

Kort om förskolans uppdrag 8

1. Styrning och ledning 12

2. Barngruppens och miljöns
betydelse i det pedagogiska arbetet 23

3. Särskilt stöd 30

4. Samarbete med hemmet 33

Bilaga 1. Aktuella bestämmelser 37

Referenser 43

ALLMÄNNA RÅD MED KOMMENTARER

Förskolan

1. Styrning och ledning

AKTUELLA BESTÄMMELSER

De allmänna råden om styrning och ledning utgår från bestämmelser i skollagen och läroplanen för förskolan.¹³

ALLMÄNNA RÅD

HUVUDMANNEN OCH FÖRSKOLECHEFEN BÖR

1. inför beslut som påverkar barnen i den befintliga barngruppen genomföra barnkonsekvensanalyser,
2. utforma kompetensutvecklingsinsatser för personalen utifrån en kontinuerlig kartläggning och analys av verksamhetens behov i förhållande till förskolans uppdrag,
3. i de fall det anställs annan personal utöver förskollärare, anställa personal med utbildning eller erfarenhet riktad mot den verksamhet som avses,
4. se till att förskolans lokaler och utemiljöer är utvecklande, hälsosamma och säkra samt att det finns fungerande rutiner för att säkerställa en hälsosam och säker miljö för alla barn, samt
5. se till att det i förskolan serveras varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen.

HUVUDMANNEN BÖR

6. ha en fungerande modell för resursfördelning som tar hänsyn till de lokala förutsättningarna och behoven i de olika förskoleenheterna, såsom
 - upptagningsområdenas socioekonomiska karaktär,
 - barnens ålder,
 - personalens kompetens,
 - lokalernas och utemiljöns utformning,
 - barn med annat modersmål än svenska,
 - barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling,
 - barngruppens sammansättning och storlek.

¹³ 1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–10, 13–14 och 34–35 §§ och 8 kap. 2 och 8 §§ skollagen samt förordningen (SKOLFS 1998:16) om läroplan för förskolan. Bestämmelserna finns i sin helhet i bilaga 1.

7. ha en planering för kompetensförsörjning i syfte att tillgodose behovet av förskollärare,
8. i dialog med förskolechefen anpassa personaltäthet samt storlek och sammansättning av barngrupperna till förutsättningarna som finns på varje förskoleenhet, samt
9. se till att förskolechefen ges förutsättningar för att ha inblick i och kunskap om det dagliga arbetet på förskoleenheten för att kunna bedriva ett aktivt och nära ledarskap.

FÖRSKOLECHEFEN BÖR

10. vid delegation av enskilda ledningsuppgifter göra det tydligt vad som delegeras och till vem samt vilka befogenheter som följer av uppgiften.

KOMMENTARER

Barnkonsekvensanalys (punkt 1)

Enligt skollagen och barnkonventionen ska barnets bästa vara utgångspunkten för all verksamhet. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas och barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets bästa ska komma i främsta rummet. Grundläggande för barns bästa är att inhämta och beakta barnens åsikter.¹⁴ En barnkonsekvensanalys innebär att bedöma vilka konsekvenser ett visst beslut eller en åtgärd får för det enskilda barnet eller för en grupp av barn, och utifrån detta avgöra vad som är bäst för barnet eller barnen.

Barnkonsekvensanalyser är inte tänkt att göras vid sidan av det ordinarie arbetet. Det handlar om att identifiera vilka beslutsprocesser som berör barn och ta reda på vilka tillägg eller förändringar som kan behöva göras i det ordinarie arbetet.¹⁵ För att kunna bedöma barnets bästa krävs att ett barnperspektiv anläggs inför alla beslut eller åtgärder som rör barn.¹⁶

14 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. Prop. 2009/10:165.

15 Uppnå kvalitet i beslut som rör barn och unga, faktablad 2013, Barnombudsmannen.

16 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. Prop. 2009/10:165.

huvudmannen för undervisningen använda förskollärare och sträva efter att för undervisningen anställa förskollärare som har forskarutbildning.³⁴ Det är huvudmannens ansvar att se till att det finns förskollärare i sådan omfattning att de nationella målen kan uppfyllas. Långsiktiga prognoser spår brist på förskollärare.³⁵ För att tillgodose behovet är det viktigt att ha en planering för kompetensförsörjning som handlar om att behålla den personal som redan finns, ge dem möjlighet till utveckling och även att attrahera fler förskollärare.

Förskollärare har ett särskilt ansvar, i den verksamhet som personalen genomför gemensamt, för att läroplanens mål och intentioner uppfylls och att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande.³⁶ En viktig del är att huvudmän och förskolechefer skapar goda förutsättningar för förskollärarna att utöva sitt ansvar. Det är därför av stor vikt att det i förskolan finns tillräckligt med förskollärare så att förskolans uppdrag kan genomföras enligt målen och intentionerna.

Personaltäthet samt storlek och sammansättning av barngrupperna (punkt 8)

För att kunna fördela resurserna i förhållande till de olika behoven på varje förskoleenhet är det viktigt att det förs en dialog mellan huvudmannen och förskolechefen om vad som är lämplig personaltäthet samt storlek och sammansättning av barngruppen utifrån de behov och förutsättningar som råder på varje förskoleenhet. En gruppstorlek eller personaltäthet som är lämplig vid en förskola behöver inte vara det vid en annan. Även vid en och samma förskola kan gruppstorlek och personaltäthet behöva variera utifrån barnens behov och verksamhetens förutsättningar. Förskollärartätheten är speciellt viktig att beakta utifrån att förskollärare har ett särskilt ansvar för att målen och intentionerna i läroplanen uppfylls.

Vetenskap och beprövad erfarenhet har pekat på en rad faktorer som är viktiga att ta hänsyn till inför beslut om vilken storlek och sammansättning som är lämplig för en viss grupp. Sådana faktorer är bland annat personalens kompetens, per-

³⁴ 2 kap. 13 och 22 §§ skollagen.

³⁵ Skolverkets lägesbedömning 2013, rapport 387.

³⁶ Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet. Prop. 2009/10:165.

sonaltäthet, lokalernas storlek och miljöns utformning. Andra viktiga faktorer är barnens bakgrund men också deras ålder, kön och förutsättningar i övrigt att tillgodogöra sig utbildningen i förskolan.³⁷ Alla faktorerna är viktiga men de innebär inte i sig någon garanti för god kvalitet. Det avgörande är hur de hanteras och det är beroende av personalens medvetenhet och kompetens.³⁸

Gruppstorleken är mer avgörande för pedagogisk kvalitet än personaltäthet, det vill säga mindre grupper är att föredra framför större grupper med samma personaltäthet.³⁹ Vad som är en lämplig storlek samt sammansättning av barngruppen måste också ses i relation till förskolans uppdrag. Oberoende av vad som generellt anses ”lämpligt” eller ”lagom” är det alltid nödvändigt att anpassa personaltäthet och gruppstorlek till de förutsättningar som råder i varje förskola. Det finns inga belägg för att det skulle finnas någon bestämd gruppstorlek eller personaltäthet som är optimal i alla sammanhang. Förutsättningarna varierar från grupp till grupp och från tid till annan.

Om en barngrupp blir för stor riskerar de positiva effekterna av att vistas i en grupp att bytas till sin motsats. Relationer kan bli svåra att överblicka för barnen vilket kan skapa en känsla av anonymitet och otrygghet, något som i sin tur kan leda till ett aggressivt beteende eller andra yttringar såsom trötthet, nedstämdhet och håglöshet.⁴⁰ Låg personaltäthet och stora barngrupper har negativa effekter framförallt när det gäller de yngsta barnen som är beroende av täta och stabila vuxenkontakter. Kontinuitet i barn- och personalgrupp är ytterligare en förutsättning för att barn ska lära och utvecklas i relationen och samspelet med varandra och de vuxna. Även personalens kompetens och förhållningssätt har stor betydelse. Välutbildad och erfaren personal skapar förutsättningar för goda samspel och relationer i barngruppen.

37 Perspektiv på barndom och barns lärande, Skolverkets kunskapsöversikt, 2010.

38 Gruppstorlekar – och personaltäthet i förskola, förskoleklass och fritidshem, Skolverkets rapport nr 237, 2003.

39 Ibid.

40 Om barn och stress och vad vi kan göra åt det, Ellneby, Falköping: Natur och kultur, 1999.

Avd 33 - FST

Från: Registrator Förvaltningsrätten i Stockholm - FST
Skickat: den 6 juli 2015 13:46
Till: Avd 33 - FST
Ämne: VB: Mål nr 13482-15
Bifogade filer: 150706 Kompl överklagande FINAL.pdf; Bilaga 1-8 och 10.pdf; Bilaga_9.pdf

Med vänlig hälsning

Patricia Edwards

Domstolshandläggare, Administrativa avdelningen, Registraturen, Förvaltningsrätten i Stockholm

08-561 68022 • patricia.edwards@dom.se • Postadress: 115 76 Stockholm • Besöksadress: Tegeluddsvägen 1 • Fax: 08-561 680 01 (huvudfax), 08-561 686 55 (Migrationsdomstol) • www.forvaltningsrattenistockholm.domstol.se

Från: Mattias Bexelius [<mailto:mattias.bexelius@a1advokater.se>]

Skickat: den 6 juli 2015 13:39

Till: Registrator Förvaltningsrätten i Stockholm - FST

Ämne: SV: Mål nr 13482-15

Bifogat översändes tidigare utlovad komplettering till överklagandet i rubricerat mål. Vänligen notera uppgiften om ändrade kontaktuppgifter för mig som ombud från den 1 augusti 2015.

Med vänliga hälsningar

Mattias Bexelius

A1 Advokater

Riddargatan 13A, SE-114 51 Stockholm

TEL +46 8 545 811 00 FAX +46 8 545 811 29 MOB +46 722 36 39 08

This e-mail is confidential and may contain legally privileged information. The information transmitted is intended only for the addressee. If you are not the intended recipient, you are hereby requested not to distribute or copy this communication. In such event please notify us immediately and delete the original message from your system.

Från: Mattias Bexelius

Skickat: den 3 juli 2015 19:38

Till: forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Ämne: Mål nr 13482-15

Enligt överenskommelse i telefon tidigare i veckan översändes kopia av min fullmakt i rubricerat mål.

Min huvudman har fått anstånd till idag med att utveckla grunderna för överklagandet. Yttrandet med bilagor är också färdigt, men dessvärre befinner jag mig inte i närheten av en fungerande skrivare/skanner. Det gör jag på nytt först på måndag, varför jag olyckligtvis måste meddela att yttrandet blir försenat över veckoslutet. Jag beklagar detta semestermisshäpp och hoppas på förvaltningsrättens överseende.

Med vänliga hälsningar

Mattias Bexelius

A1 Advokater

Riddargatan 13A, SE-114 51 Stockholm

TEL +46 8 545 811 00 FAX +46 8 545 811 29 MOB +46 722 36 39 08

This e-mail is confidential and may contain legally privileged information. The information transmitted is intended only for the addressee. If you are not the intended recipient, you are hereby requested not to distribute or copy this communication. In such event please notify us immediately and delete the original message from your system.